

10/25!

ŽENSKI SVET

LETNIK V.

JANUAR 1927.

ŠTEVILKA 1.

VSEBINA 1. ŠTEVILKE:

OBRAZI IN DUŠE. XL. — ZOFKA KVEDER-DEMETROVIČEVA	Stran 1
POD KRIŽEM. — Pesem. — (Ksaver Meško.)	6
MINAKINJA ZVESTOBE. — Povesi iz turških časov. — (Lea Faturjeva.)	7
DESETI BRAT. — Pesem. — (Pavel Golia.)	12
MATI PRIPOVEDUJE PRAVLJICE. — (M. Jezernikova.)	12
OB ZIBELI. — Pesem. — (Marijana Kokaljjeva.)	16
NEVARNA IGRA. — (Po Strindbergu. - F. B.)	17
VEČITE ČEŽNJE. — (Karlo Kocjančič.)	17
KONGRES NARODNE ŽENSKÉ ZVEZE SHS NA BLEDU. — (M. Govékarjeva.)	19
GOSPODINSTVO KOT POKLIC	24
ZGODI SE VČASIH. — Pesem. — (Radivoj Rehar.)	26
NAŠA DECA.	26
IZVESTJA: Po ženskem svetu. — Materinstvo. — Higijena. — Kuhinja. — O lepem vedenju. — Iz naše skrinje.	Stran 28, 29, 30, 31, 32

Ročna dela.

..... UREDNICA: PAVLA HOČEVARJEVA.

„ŽENSKI SVET“

izhaja vsak mesec. — Za JUGOSLAVIJO letna naročnina: Din. 64 (s skrojno prilogo); polletna: Din. 32. - Naročila in naročnino je nasloviti

na upravo „Ženskega Sveta“, Ljubljana, Karlovška c. 20.

Uredništvo in uprava :

Trst (Trieste), posta centrale, Casella postale 384.

Izdaja „Žensko dobrodelno udruženje“ v Trstu, Via Torre bianca 39/1
Tiska Tiskarna „Edinost“ v Trstu (Trieste), Via S. Francesco d' Assisi 20

ZOBOZDRAVNIK

DR D. SARDOČ

Specijalist za ustno in zobne bolezni, perfekte na dananjaki kliniki

ima svoj ambulatorij

v TRSTU, Via M. R. Imbriani št. 16/III

(Frej via S. Giovanni)

KNJIGARNA-PAPIRNICA-KNJIGOVEZNICA

J. STOKA d. z o. z. TRST

VIA MILANO ŠTEV. 37

ima v zalogi na debelo in drobno vse pisarniške potrebščine za šole, občinske, župne in odvetniške urade, kakor tudi vsakovrstne slovenske knjige, muzikalije, molitvenike itd. — Izvršuje vsakovrstna knjigovezniška dela.

• Izvršuje vsakovrstne pečate in tiskovine.

P. n. sodnijam naznanja, da sprejema in izvršuje vezanje zemljejknjižnih in bančnih knjig tudi v uradniških prostorih v mestu in na deželi. — **DELO SOLIDNO.**

Zenski svet

Obrazi in duše.

XL.

Zofka Kveder-Demetrovičeva.

1. Početek njenega književnega dela.

Kdaj je človek najbolj odkritosrčen, kdaj se najbolj razodene, kdaj najbolj brez strahu odgrne svojo dušo? — Morda v pismih, morda v dnevnikih.

In vidite, zato jaz nad vse ljubim čitanje dnevnikov in pisem. Tam čutiš toplino tujega življenja, utripe tujega srca, duhaš cvet tuje duše, če so pisma res odkritosrčna. A to se čuti.

Zato so mi pisma nekaj svetega in čitam jih s spoštovanjem, ki je globlje, čim je pismo bolj odkritosrčno, toplo in neposredno.

...žensko pismo ni več žensko pismo, če ni odkritosrčno. Izgubi ves svoj čar, vso svojo toplino in vso svojo moč. Samo pišite vedno odkritosrčno o Vaših čuvstvih in o Vaših mislih. Pišite o svoji tugi

in o svoji sreči, o svojih zmotah in svojem kesanju, o svojih zmagah in čednostih, o svojem strahu in razočaranju, o težki tesnobi in brezsilnem hrepenenju. Saj pisma se pišejo tudi zaradi sebe samega, kakor ptica poje, voda teče. Laglje vam bo. Včasih bodo Vaša pisma odpirala kakor z zlatim ključem drugo srce, kakor lepa žalostna ali vesela pesem bodo dosegla drugo dušo. A četudi ne bodo sprejeta po vrednosti svoji, nič zato! Ni Vaša krivda, da ste se namerile na drugo gluho dušo, na ničemurno srce. Lepo je vse, kar je lepo darovano, pa če je tudi zaradi sebe samega, seje na vse strani plodove svoje duše. Res, mnogo semenja pade na cesto, in je pohojeno, pade na kamen in se posuši, a nekaj zrn pade na pravo zemljo, v pravo dušo in vzklije tam in bo rastlo in živeło, ko bodete ve že zdavnaj pod črno rušo. Samo lakomnež skopuhari z vsem: z denarjem in s srcem svojim in s pametjo svojo in z dušo svojo. A duša je še vse drugačna kakor talent, zakopan v zemljo. Bolj ko stiskaš, manjša je, nezratnejša, bolj trda in mrzla; kakor je več daješ, tako ti bolj raste, tako se bolj bogati.

* * *

Te lepe besede o pismih je napisala Zofka sama pred tremi leti v našem listu.*) Po njeni smrti mi je poslala gospa Márica Bartolova nekaj pisem, katere ji je pisala Zofka kot urednici «Slovenke», prvega našega ženskega lista, ki je začel l. 1897. izhajati v Trstu. Zdi se mi, da ne ranim globoko čutečo dušo blago-

*) Gl. II. letnik «Ž. sv.», str. 111.: «Pismo gospodu dr. Glonarju.»

pokoje naše Zofke, če objavim ta pisma. Saj jo vidimo v njih, kako stoji na pragu svojega življenja, v katerem je že takrat zasledila vse one značilne note svoje duhovnosti, ki so pozneje izzvenele v tako polnem akordu njenega bogatega življenjskega in književnega udejstvovanja: kritično opazovanje sveta, poglobljanje v lastno osebnost in iskanje širjega duševnega razmaha, želja po delu in ustvarjanju, hrepenenje po iskrenem prijateljstvu in ljubezni, zmisel za prosvetno delo žene i. t. d.

Ta pisma piše dvajsetletno dekle, skromna pisarniška uradnica, ki mora preživljati sebe in skrbeti še za brata; spomin na dom ji je trpek: do matere ne čuti prisrčnosti, oče pa propada v alkoholu... Stopila je v svet sama in je spričo takratnih filisterskih razmer tudi stala osamljena v njem. Praga, mesto s širokim kulturnim in slovanskim obzorjem, je bila njen cilj. In tam je pozneje tudi našla vse, po čemer je hrepenelo njeno lepo in toplo srce in kar je klilo v stremljenju njenega bodrega duha.*)

Urednica.

Ko sem l. 1898, urejevala drugi letnik «Slovenke», sem dobila 15. februarja veliko kuverto; v njej obširno pismo in prvi spis Zofke Kvedrovc, namenjen javnosti. Dolgo pismo me je ganilo, spis pa mi dokazal, da se je pojavil pravi talent.

Ker mi ni poslala svojega naslova, sem ji odgovorila v «Listnici». Mojega odgovora je bila silno vesela in temu svojemu veselju je dala duška v drugem pismu od dne 1. III. 98., kjer mi je javila, da je uslužbenka v pisarni d.r.a. Šušteršiča.

Kako je rada slušala vsak svet, kako upoštevala navodila, ki mi jih je narekovala večletna izkušnja, kažejo nadaljna njena pisma.

Odslej so vreli njeni spisi drug za drugim in že v prvih mesecih l. 1899. mi je prinesla, ko je bivala v Trstu, svoj prvi nemški spis, da ga pregledam, ker bi ga bila takoj rada odposlala, da bi dobila tako potreben ji honorar.

Marica Bartolova.

1.

Velecenjena gospodična pisateljica!

Nekako peto kolo sem, nikjer ni pravega mesta zame. — Jaz ne vprašam dosti za to, mirno se obračam svojo pot dalje in drugi ne slutijo, da vem, da sem odveč.

Navadno sem vesela... a časih tudi ne. — Mnogokrat sem «čudna», kakor pravijo drugi. Tedaj premišljam sama sebe in druge in rezultat je, da jezno strem glavo in uzkliknem: «Vse skupaj ni nič!» —

Da, vse skupaj ni nič — zame že. — Čudili se bode, da Vam pišem tako, pa nič ne de. Včasih me prime, da pišem dolga pisma, polna istega kaosa, ki se mi plete po glavi... Odpošijem jih večkrat, — večkrat jih pa tudi vržem v peč, — kakor pride.

Ne prime se me izlepa kaj, dejal je že marsikdo, in menda bo res. — Zdaj mi ni hudo — o ne! Sedim sicer vsak dan osem ur v odvetniški pisarni in prepišujem razne tožbe, rekurze, apelacije in kakor se vsem tem pustim stvarjem že pravi. — Ni ravno prijetno delo. Dan na dan vedno isto brez prenehljaja, brez sprememb! — Pri tej mizi sedim že šest mesecev, nekaj dimnikov in par streh je moj vis-a-vis, star maček, ki se leno izprehaja vrh streh, je moj znanec, in ura na steni je moja prijateljica. Ko bije osem, sedem k mizi, ob dvanajstih pa pospravim svoje stvari do treh, ko zopet pridem in sedim do sedmih. Ni sile ravno. Prsa me malo bole včasih, pa se že potrpi, in saj pijem čaj, bo že bolje.

*) Glej II. letnik «Ž. sv.», str. 49.: Dr. I. Lah: «Zofka Kvedrova».

Zato dobivam koncu meseca 40 gld.; lep denarček, pa kaj, porabi se lahko. Imam brata, — ta precej strga, in moje obleke tudi ne drže dolgo. — Pa prej mi je bilo slabše. Bila sem doma od petnajstega leta do osemnajstega. — Bilo je hudo doma! — Nisem bila lačna in strgana — pa saj je dosti, kar bolj boli. Tri leta sem vztrajala, marsikdo bi ne bil tri dni — pa morala sem. Ne obsojam nikogar, ljubim vse odkritosrčno, a rečem le, da smo nesrečni zaradi — pijače, da bo naša družina propadla zaradi nje. — Ne vem, če veste, kaj je to, pijača. — Brali ste neštetokrat, pisali tudi že kdaj, a doživeli niste, in boljše je, da ne veste, kaj je to, — ne na papirju, ampak v resnici! —

Stara bom zdaj dvajset let, pa se ne spominjam, da bi bila kdaj le mesec dni srečna. Kakor daleč se spominjam, tako daleč mi je tudi življenje prepleteno z dogodki, katerih nisem kriva, a so mi vendar zagrenili vse.

Smola je, če človek ni srečen, in jaz jo imam! Ne želim si dosti — za takega, ki nič ne doseže, so želje nepotreben luksuz, — pa živim tja v en dan od danes do jutri.

Zabave nimam nikake, na izprehod ne grem, edino knjige me še razvedre. — Vas poznam že precej dolgo iz «Zvona». — Ne bom Vam pisala poklonov in praznih fraz — teh čujete itak brez mene dovolj, povem Vam le, da kadar vidim natisnjeno «Marica», se mi nehoče zbuditi želja, da bi naš narod imel še več takih iskrenih rodoljubkinj, kot ste Vi! — Bog Vas blagoslovi še nadalje, da ne omahnete. — Trda je res ledina, ki jo orjete, slovensko ženstvo večina še spi trdno spanje nevednosti. Priprosti sloji se ne zavedajo še svojih pravic in dolžnosti, kar pa je bolj inteligentnega ženstva, to pa večina nemškulari. — Pa naj Vas krepki zavest, da se trudite za vzvišen cilj, da kljub vsem in vsemu Vaš uspeh ni majhen.

Mogoče, da Vam te moje besede pokličejo pomilovalen posmeh na obraz, češ «tako ubogo, neznatno, dvajsetletno dekle!» — Ne, — pa tega ne verujem, vem, da bi se besedam zadnje Slovenke ne posmehovali, če jih narekuje ljubezen do naroda.

Še nekaj! — Imela sem že dolgo skromno željo, pisati Vam, a manjkalo mi je poguma. — Čudim se sama sebi, da izrekam danes tudi ob enem prošnjo. — Priložila sem nekaj svojih prvih poizkusov. — Prosim, preglejte jih, rada bi vedela, imam li kaj nadarjenosti ali ne. Jaz si nič ne domišljam, to mi morete verjeti, ali želela bi vendar, da bi mi kdo odkritosrčno povedal, jeli bi morda kdaj kaj dosegla ali ne. —

Prosim le, da se ne norčujete iz mene, — tudi zaradi tega pisma ne, — bo-lelo bi me. Prosti «ne» mi bo zadostoval, da se ne silim več h kaki stvari, za katero nisem.

V prihodnji številki «Slovenke» bom pogledala, če bo ostalo v «Listku» kaj prostorčka za «Mileno». —

Oprostite mi, prosim, cenjena gospica, da Vas nadlegujem, in to še s takim dolgim pismom. — Tudi tega mi ne štejte v zlo, da sem v začetku toliko govorila o sebi, žal mi je že, toda časa nimam mnogo in zato moram pač pismo odposlati tako, kakor je.

Kaj ne — saj mi oprostite vse?! —

Z najodličnejšim spoštovanjem (morda bi smela pristaviti tudi prisrčen pozdrav?) se Vam priporoča

Vaša Vam vdana

Ljubljana, 14. II. 98.

Zofka Kveder.

2.

Velecenjena gosp. pisateljica!

Hvala lepa za prijazne besede v listku «Slovenke». — Nisem se nadejala, da mi boste tako naklonjeni. — Kako sem bila vesela, ko sem brala Vaše vrstice. Torej smem res verjeti svojim tajnim željam, smem res upati, da se mi izpolnijo?

In moje povestice bodo res za rabo!? — O, drugič se hočem že potruditi, učiti se hočem in vaditi, in če mi še Vi kdaj pomorete s svojo prijazno sodbo, se mi bo gotovo posrečilo, da kaj dosežem.

Torej moje zadnje pismo Vas ni užalilo!? — Jas sem se že res bala. — Včasih sem tako čudna in pišem tudi vse vprek, kakor mi je ravno krog srca. Veseli me neizrečeno, da ste zadovoljni z menoj — in moj ubogi listič naj bi bil za javnost — pravite! —

Pisala sem vse skupaj, pismo in one spise, v pisarni v bogzna kolikih presledkih in v vednem strahu, da me šef ne zasači. Doma sem pisala le ono sličico «Pri oknu». — Pa zdaj bo že bolje! — Nisem imela doslej svoje sobe, a ta teden dobim sobico, kjer me ne bo nihče motil. Danes sem si kupila lep tintnik, stensko torbo za pisma in peres; kar veselim se že, kako prijetno bo gori v moji sobici!

Torej «Tak otrok» Vam je še precej všeč, kakor pišete. No, resnica je vse od a do z. — Da sem samo do srede nadaljevala s spomini, je zato, ker sem s 15. letom res odšla domov, in kaj naj neki zvem v mali naši vasi o svetu!? — Pa če je prav, napišem še kdaj kaj iz svoje preteklosti.

Ko bi bila mogla upati, da bi mi bili sami pismeno odgovorili, naznanila bi bila gotovo že zadnji svoj naslov. — Žal mi je pa vendar le, da tega nisem storila — lahko bi imela sedaj Vaš list že v rokah.

Torej jaz, kakor sem že zadnjič povedala, spadam k uradniškemu osebju tukajšnjega odvetnika dr. Ivana Šusteršiča, zadostuje torej za naslov opomba, da sem v njegovi pisarni.

Ako mi pa hočete pisati na moje stanovanje, pa prosim: Poljanski nasip št. 14, pritličje.

Še enkrat hvala lepa za Vašo prijaznost. Nestrpno bom pričakovala Vašega lista.

Z najodličnejšim spoštovanjem se Vaši naklonjenosti priporoča

Vaša

Zofka Kveder.

Ljubljana, 1. III. 98.

3.

Velecenjena gospodična!

Kako me veseli, da ste mi pisali osebno, kar ponosna sem!

Hvala za prijazne svete — izpolnjevati jih hočem.

«Tak otrok» ni samo do polovice, ampak vse resnica. — Celo ono zadnje srečanje je res, le da ni bilo pod Tivoli, ampak v mestu.

Kar boste spremenili, bo spisu le v korist, in zato sem Vam hvaležna za Vaš trud.

Zaradi čitanja bi Vam bila zelo hvaležna, ko bi hoteli, draga gospodična, povedati imena pisateljev, o katerih Vam je znano, da bi bili dobri zame. — Življenja seveda nimam dosti prilike opazovati; v prostih urah tičim doma, v pisarni sem pa — avtomat. — Pa bo že, poguma za to ne izgubim.

Oni povesti, prosim, da dodaste sami naslov, ki bi ji bil primeren. Ta in «Kapčev stric» sta skromna produkta moje fantazije. — Nekaj sem zdaj začela, mogoče, da ne bo za v koš. Poslala bi Vam že danes, pa sem nekaj bolehnna in zato nisem mogla dokončati.

Tudi imam v svojem zapisniku zaznamovane nekaj tvarine za nekaj daljšega. Napravila bom kratek obris in potem bom prosila Vas, da mi boste povedali — ako Vam ne bom preveč nadležna — če bo vredno razpeljati vse v večjem okviru.

Za pesmi sem itak vedela, da niso za nič, in kadar me bo ravno »prijelo«, Vas bom mogoče še nadlegovala z njimi, za zdaj se pa ne mislim lotiti te stroke.

Pisala bom drugič vse tako, kakor ste mi naročili.

Da bi »Slovenko« priporočala in razširjevala med našim ženstvom, to bi storila prav rada in tudi iz svojega lastnega nagiba, pa žalibože ne poznam čisto nič ljudi in znank, ne vem, če jih imam v Ljubljani in drugod vse skupaj dvajset. Saj sem tam že pisala, da sem čudno dekle. Da bi se klanjala, sem preponosna, prijaznosti pa tudi težko verujem, ker mislim, da težko prihaja iz srca, zato sem sama povsod in tuja najbližjim. Kolikor se mi da, toliko vračam, ne silim se nikomur in raje nimam nič, kakor da bi sprejela nekaj, kjer hočem imeti vse. Nesrečo imam pa že od nekdaj, da mi nihče ne da vsega, in tako mi ostane le bori — nič. Nič nisem, nič nimam, a vendar nosim glavo pokoncu in hladno gledam v oko gospodom s cilindri in damam, ki razširjajo krog sebe neznosni parfem svoje prevzetnosti, ter pravim sama sebi: Jaz nisem nič, a vi niste tudi nič. —

V svoji sobici sedim pod streho. Zebe me, peč je sicer gorka, pa tukaj pri mizi ne čutim nič o tem. — Skleniti bo treba, pa mi oprostite, če ni kaj prav! — Posebne vpljivosti, fraz in poklonov ne znam, zato prosim, da me suspendirate v tem za danes in za prihodnjič. — Jaz pišem, kakor čutim, in Vas imam rada, ker ste tako prijazni in dobri in zato se mi še manj posreči tisto umetno zavijanje. — Z Bogom za nočoj.

Neštetokrat Vas prisrčno pozdravlja

Vaša iskrena in hvaležna

7. III. 98.

Zofka Kveder.

4.

Velecenjena!

Upam, da mi oprostite, ker Vas zopet nadlegujem. — Kako sem nadležna. kaj ne? — Pa morda ne bodeate tako ostri. —

Zopet nekaj pošljem: »Silvo« in »Pri zdravniku« za »Slovenko«. V zadnji številki sem brala »Kapčevega strica«. No, jaz kar odkritosrčno povem, da sem občutila precej veselja, ko sem videla prvikrat natisnjeno svoje delce. Pa me obenem vzpodbuja to in dobila sem nekaj pogum in res pravo veselje do dela. — Napisala sem med tem časom neko povest, katero sem poslala »Narodu«. No in tam pri uredništvu so mi dejali, da pride moja »Gabrijela« že o priliki na vrsto in naj le ne izgubim »korajže«. Saj si mi menda ne bodeate smejali, če povem, da sem kaj ponosno šla domov od tega zame mnogo pomenljivega obiska v uredništvu »Slov. Naroda«. Otročja sem še, pa sčasoma se že odvadim. —

Kaj sem hotela reči? — A da! Jaz imam precej malih povestic iz kmeškega življenja. Resnični originali so večina iz naše vasi ali iz sosedstva. Spisala sem to še pred časom, ko sem bila še doma, a zdaj mislim, če bi vse opilila in nekoliko obširneje popisala, bi se dalo porabiti. — Jaz mislim, da bi to izdala pod naslovom »Slike iz naše vasi« v »Slovenki«, seveda, če bi Vi bili pripravljeni to priobčiti. Imam dokaj finih tipov, katere poznam osebno in katere opati bi po mojem mnenju ne bilo tako nehvaležno delo. — Ako ste Vi, mnogocenjena gospodična, zadovoljni z mojim predlogom, bi Vam poslala v kratkem eno tako povest, in ako bi Vi videli, da je vredna za natis, bi nadaljevala te »slike« za kakih osem ali deset števk »Slovenke«. —

Prosim, da mi naznanite o tem svojo sodbo, obenem pa tudi prosim, da potrdite prejem danes poslanih stvari in če ste zadovoljni z menoj in mojim delom.

Kaj pa «Tak otrok», pride tudi na vrsto? —

Sploh imam sedaj jako dobro voljo ravnati se po Vaših nasvetih. Preskrbe, a sem si nekje neko staro nemško-rusko slovnico in zdaj z veliko vnemo študiram cirilico. Meni se rusko ne zdi kar nič tako težko in kar čudim se, da toliko umem, seveda me tiste črke tudi prav pošteno jeze, berem kakor otroci v prvem razredu prav počasi po zlogih, pa se mi še zdi kako znamenje tako tuje kakor egiptovski hieroglifi.

Kaj ne, da mi kmalu odgovorite — prosim prav lepo!

S takim veseljem čitam vedno «Slovenko», samo to se mi čudno zdi, da je toliko prevodov in primeroma tako malo originalnih stvari. Saj je vendar precej lepo število slovenskih učiteljic in jaz mislim, da jim gotovo ne manjka ne prilike ne zmožnosti delovati kaj za naš list. — Jaz vedno sanjam, kako bi bilo lepo, ko bi se «Slovenka» razvila v par letih tako kakor n. pr. naš «Zvon». In lahko bi bilo to, ko bi se le potrudile vse izobražene Slovenke za razvoj našega lista. — Pa to še bo, samo obupati ne smete. Jaz kar vidim v bodoče «Slovenko» v večjem elegantnem formatu z lepim tiskom na linem papirju in pred vsem z izborno vsebino. In avtorji vseh onih lepih pesmi, tehtno dovršenih romanov, zanimivih črtic, temeljitih kritik so ženske — ženske in Slovenke! — — — Bi li ne bilo lepo! Meni že kar pri sami misli trepeče srce od veselja, kaj li, ko bi bilo — ne, ko bode res! — Da, ko bode res. —

Pa dovolj bodi za danes, — za nocoj ura je že 11. — mojega klepetanja in mojih sanjarij — pa še drugič kaj. — Saj menda niste preveč hudi, če Vam kar tako brezvestno kradem dragi Vaš čas. — In še tako neskrbna sem, da h koncu še enkrat prosim odgovora — če je tudi kratek ali strog. —

Prisrčno Vas z najodličnejšim spoštovanjem pozdravlja

Vaša Vam od srca udana

Ljubljana, Poljanski nasip št. 14, 31. III. 98.

Zofka Kveder.

NB. — Prosim, če bi še kaj mojega priobčili, ne priobčite pod «Mileno», ampak pod «Z», kakor se hočem tudi nadalje podpisovati, če mi bo sreča mila na pisateljskem polju, kjer sem baš poizkusila prvo stopinjo. (Dalje prih.)

Pod križem. (Ksaver Meško.)

Skroz okno sem zrl. Pod križem ob cesti
na trati je klečalo dekle,
otroku bolj slično nego nevesti.
Gor h križu dvigalo je roke
in bridko jokalo.

Čez dolgo je ustalo, jokaje odšlo.

Večkrat mi misli za njo gredo:
«Za kar je prosilo ihte,
po čemer točilo pod križem solze,
ji li je izpolnilo nebo?»

Razmišljam, uprašujem — Srce je težko...

Junakinja zvestobe. (Lea Faturjeva.)

Povest iz turških časov.

1. V bedi in strahu.

ojna in njene posledice, požari, kuga in lakota so vtisnili svoj pečat krajini in ljudem. Res se mogoči senožeški grad na svojem golem vrhu, toda poletno solnce razkriva neusmiljeno slabo zamazane razpoke in luknje škrbinastih stolpov, grajskih in obrambnih zidov — posledica silovitega potresa l. 1511. — ki je uničil toliko mest in gradov in razklal Dobrač.

Tudi senožeške hiše, zidane na štiri vogale, krite s škrljmi, združene pod gradom kakor v obrambno črto, tudi one kažejo sledove naravnih in od človeka vporabljenih sil razdejanja. Kaže jih tudi vas Gabrče, ki se je zatekla na drugi strani hriba pod grad, kažeta jih cerkev Sv. Roka nad Senožečami, župnišče v njuni bližini in cerkev Sv. Antona Pad. v Gabrčah.

Ožgane stene, hiše brez strehe, ostanki skednjev in hlevov, okleščena drevesa in ožgani štori kažejo še pot zadnjega turškega roparskega pohoda (iz l. 1550.), ko je požgal in oropal krvoločnež Postojno in njeno okolico. Zatrznjene in zapuščene njive v kotlinah, porušeni zidi ograje, veliko število še ne vzravnanih grobov pričajo, da je odvedel in pomoril Turek cele rodbine in da sta morili za njim sestri kuga in lakota.

Kurišča v Zavinki, v Podmolu, v Senožeški, v Postojnski in v drugih jamah, gorišča po gozdu so bila priča strahu beguncev, številni tabori v okolici, kakor Senožečam najbližji v Dolenji vasi, Vremski, tabor pri Sv. Lovrencu, Košanski in Slavinski, Šilen- in Repen-tabor so bili priča junaštva.

Popravljeni in pozidani so ti tabori pa tudi priča previdnosti in strahu. Strahu pred sovražnikom, ki nikdar ne miruje, ki ga ne zadržuje ne skala ne voda, ne zima ne vročina. Marsikatero leto je obiskal po trikrat ubogo kranjsko deželo in samo iz postojnske okolice je odpeljal po več tisoč ljudi nakrat. Trnje in osat raste po nekdanjih njivah, razpadajo vasi, opuščajo se cerkve in samostani, podivjane mačke tožijo po razvalinah, množe se črede volkov in jate roparskih ptic.

Branitelja lakote, žita, ne more kmet več spravljati doma. Po taborih so napravili kašte (žitnice). Sto in petdeset jih je v Šilen-taboru, ki ga je bil sezidal l. 1471. gospod Ravanski, štiriindvajset jih ima Košanski tabor. In grmade čakajo... Možnarji so vedno pripravljene, strah stiska vedno srca... V strahu rodi mati otroka, s skrbjo pogleduje doraščajočo hčer, sina: Kaj ne bo rosna deklica žrtev turške pohote, in deček, ali ne bo moral janičar svojih bratov? S čokano v roki orje kmet, se ozira za

sovražnikom, s čokano spremlja ženske na poti po vodo. V spanju čuje gosposdar peket urnih konj, v pišu burje sliši divji krik...

Jasno je nebo in zlato je solnce. Vendar se zdi, da je vsa krajina zamišljena v žalost svojih prebivalcev, da premišljuje Matičnik in Osojnik, Vremšica in Gabrk, Nanos, Snežnik in Javornik zgodbe minulih in sedanjih dni. Zamišljen je gozd, ki se širi črn od Postojne in Hrušice, nad Sv. Vidom, tja daleč v Turčijo, zamišljeni so ceri, gabrovje in bukovje, ki raste ravno v zavetnih kotlinah in se krivi in grbi pod burjinim pišem. In voda v gcorah tika in taka kakor v sanjah in voda v jamah čaka in čaka: da se gane zmaj velikan v zemlji in razruje oklep gora, da se razlije voda po dolinah kakor nekdam... Saj je prisegla zemlja, da bo uničila delo pritlikavcev, ki gomazijo po nji.

In nad spomini groze, nad bedo, ki ubija, nad strahom, ki mori, se dviga kakor orel velikan ime *Soliman*. Soliman, ki si je osvojil Ogrsko, ki ogroža Avstrijo, Soliman, ki se pripravlja na nov napad na Dunaj, Soliman, ki je prisegel, da bo zobal njegov konj raz oltar Sv. Petra v Rimu in da bo Sv. Štefan na Dunaju njegovemu konju hlev.

«Soliman!»

Jasno zazveni strašno ime v zraku, se trese po pašnikih pod Senožčami in v Gabrčah, se izgublja pod Vremšico.

«Soliman, zavrni Liso! Soliman, naženi Rogača!»

Glas pastirčka ukazuje raz gabrškega pašnika in Soliman, velik pes volčje pasme, sivkaste dlake, skače med živino, ji kaže ostro zobovje, renči in laja, skače k dečku pastirčku in hvali sam sebe, mahaje z repom: «to sem jih ugnal.»

Štirje so, ki pchvalijo in gladijo s suhimi, zagorelimi rokami veliko pasjo glavo, trije dečki in dekletce. Najstarejši deček je Krumpčev Lojzek, drugi za njim Mohorjev pastirček Balant, tretji Zaharjev najmlajši fantek Jeronim. Dečki so suhi v obraz in život, rama in lakti jim gledajo iz raztrgane hodnične srajce hlačice so krpa na krpi, prišite z močnim koncem (sukanem iz domače preje). Za glavo so si omislili vehasto pokrivalo iz drevesne gobe, cokle jim varujejo ožgane in opraskane noge kačjega pika in ostrine kamenja. Pastirčki so, pa platnena torba ob rami je prazna, pastirčki so, a imajo namesto piščali okovane palice z ostrim koncem in namesto razposajenega veselja jim gleda skrb zamišljeno iz revnega obraza, namesto vesele pesmi jim prihaja iz ust modro uganjanje.

Dekletce, ki sedi poleg Lojzka, posluša zamišljeno. Drobno je, staro komaj kakih devet let, v obrazu pa ima črte, ki so jih zarisali pogovori o hudih časih. Ni še stradala Marinka, najmlajša Mohorjeva, ni še bežala, ni še videla Turka, ni obolela od kuge, tudi oblečena je v celo prteno obleko, toda večna skrb odraslih se je vtisnila otroku v srce in lice.

Pred njimi kakor na dlani so gabrške hiše z velikim obzidanim dvoriščem. Zidane hiše, ki te spominjajo, da je bilo tu nekdanj rimsko mesto. Prijateljsko se dviga med hišami ponos vasice, cerkev, in nad njo na gričku Krumpčev dom, prostoren in trden. Na travniku za Krumpčevo hišo leži kakor sivkast trak platno, ki ga belijo. Po dvoriščih se suši na rjuhah pšenica za mlenje, v skednjih čaka proso, ječmen in oves, da ga omanejo, omlatijo. V tankih plasteh leži ob hišah lan, ki se suši, v velikih kačeh je lan, ki se godi. Terilnice čakajo, statve kličejo, kolovratí molče.

«Kakšen mora neki biti pravi Soliman?» pregovori bolj plašno Jeronim, vaje, da se posmehujeta starejša dva njegovim besedam. Živahno mu odgovori Balant: «No kakšen? Pasjo glavo ima in kačji rep. Vsi Turki imajo pasjo glavo, saj si slišal, ko je pravil Lojzek, kako so sledili ženi kristjanki, ki jim je odšla. Pasje glave so imeli in lajali so.»

«Vsi Turki lajajo,» je pritrdila Marinka. «Soliman pa ima devet glav kakor zmaj v gorah in je, kakor oni tam notri, devet stolpov visok in devet stolpov širok.»

«In če zaziya,» razvija Jeronim malo pogumneje svojo misel, «požre Krumpčevo Liso in Rogača, naše marogaste mule in Simonova oslička. Vso živino iz Senožec in Gabrč.»

«Vso — od Postojne do Trsta,» pritrdi Lojzek. Prevzeti grozne misli o Solimanu velikanu obmolknejo otroci. In poletni čas jim pomiri razburjena srčeca. Sladko diši od senožeti, od gide, od klinčkov po vasi. Rozko udari v sladko vonj mahu in rubije, vonj sivih skal, matrne dušice. Mah in gobe, cer in smreka, ves gozd izpušča svoj duh v topli poletni zrak. Čebelice pripovedujejo pastirčkom o metuljskih sitnežih, ki si lastijo cvetlice, muhe nagajajo kravam, da začnejo bezljati, žametasti čmrlji se jezijo na vitke ose, hudobni sršeni bi se radi iznebili svojega strupa. In rogači in mimice in kukci in brbci in tresorepke in ščinkovci in mravlji in gosonice — vse lazi in leta, brenči, hiti kakor v veliki skrbi.

In kakor pozdrav iz daljnih čudežnih dežel, kjer je vse samo prst in trava, prihaja na krilu vetriča vonj po morju; po poti do onih dežel, po poti, ki te mami in kliče raz senožeškega gradu, raz Vremšico. Z vonjem priplava tisoč bajk in pravljič, povesti o obmorskih mestih, o ladjah, ki so velike kakor grad, o vilah, ki žive vse zelene v morju, o bogastvu, ki vlada tam, kjer teče po potokih mleko in med in imajo ljudje pozlačene strehe in slonokoščene mize.

To je čas, ko pozabi pastirček na pašo, ko stopijo predenj postave iz pravljič in sanj.

Belo in črno se giblje po travi in med skalami nad senožeti. Ovčice in ovni, koze in jančki se razhajajo, muleč in premišljajoč. Črednik zadremlje zamišljen v podobe svojih sanj, dremlje ob njem Solimanov sovražnik, divji Pogan.

Iz gíbajočih se vej in senc stopijo v zlatih šlemih na močnih konjih oni, ki so zidali nekđaj tu mesto, oni, ki se prikazujejo mesečne noči in potujejo vedno domov — tja preko morja. Za njimi prihajajo v pernatih klobukih, s širokimi meči oni, ki jih je izvabil prejšnji lastnik gradu, Mihael Frankopan, v zased pod Senožečami. Benečani so, ki so zavzeli pod Cirzanom Postojno in njeno okolico, ki so požigali in morili tod ravno tako kakor Turek. Tudi oni hodijo domov... Vsem je težka kraška prst. In vsi bi bili radi rešeni te poti. Rešeni bi bili pa, ko bi našel kdo zaklade, ki so jih zakrili po jamah, po gorah. Čuva jih kača-kraljica, čuva jih kača-deklíca.

Iz ograjnega zidu ob pašniku pomoli kača ploščato glavo, pogleda s posevnim očesom hudobno po otrocih in zasikne.

To ni navadna kača... Že se zasveti kamen v kroni, kamen, ki odpira vrata v góri. Če si nedolžen, pastirček, in če imaš pogum.... Ureži ob mlaju leskovo mladíko, nesí jo trikrat s seboj k maši in udari od sebe po kači...

Lojzek pregovori kakor iz globokega spanja: «In ko bi premagal kačo in vse druge duhove-varuhe zaklada, bi pokazal Solimanu pasjeglavcu. Papežu bi poslal mernike zlata, da bi sklical križarsko vojsko. Cesarju, ki zmiraj berači stanove za denar in nam naklada nove davke, bi poslal mernike zlata. Sam bi šel na Turško in bi poiskal in odkupil svoje ljudi in druge kristjane. In vse hiše bi popravil in pozidal in nov grad bi sezidal, in žita bi pripeljal iz bogatih dežel in vsi bi jedli samo pšenično pogačo in nikdar več bi ne prišla v deželo lakota.»

«Jej!» vzdihujeta Jeronim in Balant in verujeta že, da je našel Lojzek zaklad, da ga ima. In Marinka vpraša skrbno:

«Ali me boš vzel, Lojze, kadar bom velíka!»

Vprašanje vzbudi pastirčka iz pravljíčnega razpoloženja. Nevoljen zato ošvrkne Marinko s prezírnim pogledom in zategne: «Ne vem.»

«Zakaj pa ne?» se užali otrok. «Saj bom imela doto in balo. Jerneja bo imela, pravijo mati, mernik denarja, par volov, bale sukna in platna, in jaz ravno tako.»

«Kaj se bom ženil, da mi odpelje Turek ženo in otroke? Raje grem za meniha, pa bom kakor kapitan sklical kmete s kosami in cepci, pa bomo šli, kakor so šli tedaj Krumpčevega deda oče in drugi Senožečani in Gabrčani. In pridígoval bom Solimanu, kakor je pridígoval sv. Francíšek, ko so oblegali križarji Damijeto sultanu el Kamilu.»*)

Jeronim in Balant sta strmela v svojega tovariša. Strmel je celo zvesti poslušalec pes, ki še ni dognal uganke, kaj da govore o njem. Pa ne da bi bil še kak pes tega imena?

*) Nečak Saladinov. L. 1219. Sv. Francíšek je bil tedaj pripravljen, da dokaže resničnost svoje vere s tem, da stopi na gorečo grmado. — Dr. Edward Labitzky.

«Ti boš res za gospoda, ko veš toliko,» je rekel Balant ves prepričan. «Le kje pa izveš vse to?»

«Poslušam. Dosti slišimo v cerkvi. Gospod župnik me uči ob nedeljah brati. Naša mlada me tudi uči in dosti pesmi in tega, kar se je zgodilo, mi je povedala. In Tomaž, deseti brat, je pravil ljudem marsikaj, jaz sem poslušal. Škoda da ni Tomaža in njegovih gosli že nekaj časa blizu.»

«Tomaž mora vendar, hoditi po svetu, ker je deseti brat,» modruje Balant, «ali vaša Srebrna, ta ve toliko kakor gospod župnik. Pisati zna, brati, peti in več jezikov in s krščanskim naukom poseka vse druge žene.»

Marinka je zagrabila priliko, da vrne Lojzku razžalitev: «Naša mati pravi, da ni prinesla Srebrna nič k hiši.»

Naglo je sunil Lojzek iz ust: «In Jerneja bi imela mernik denarja, par volov, dve kozi rogati, dve škilasti kuri, kaj ne? In vendar je vzel naš mladi raje Srebrno.»

Marinka je gledala odprtih ust v Balanta: «Ti si naš pastir, ti mi moraš pomagati.» In Balant je vščipnil Lojzka: «Kaj mu pa hočeš, Marinka, saj bi ne imel žene kam djati.»

«Saj je Krumpčev,» je kazala deklica na lepo hišo.

«Hiša je od mladih. Lojzku je pobil Turek mater in odpeljal očeta in tri brate. Pa so ga vzeli Krumpčevi za svojega.»

«Oh!» je vzdihnilo dekletce. «Saj ni več fletno na svetu. Težko se bo močiti, ko pobija in odvaja Turek dečke in jih nabira cesar za vojake.»

Pastirčki so se zasmejali, saj so vedeli, da ponavlja Marinka le tožbo svoje sestre in svoje matere, ne da bi prav razumela to, kar govori. V tisti smeh, v prvi in jasni smeh tistega dne je zavohal Soliman v zrak in zatulil. Takoj so dali psi po Senožeah in Gabrčah slišen glas od sebe in Pogan, sovražnik Solimanov, se je oglasil od zgoraj. V lajanje psov je zakikirikal Krumpčev petelin. In takoj so mu odgovorili petelini po obeh vaseh, laj in kikirik se je oglašal še iz drugih vasi.

Soliman je začel tuliti in zatulili so psi pod gradom. Zateglo in žalostno se je odbijalo tuljenje od Vremšice, vznemirilo je srca... Gospodinje hite na vrata, ženske pri gabrškem vodnjaku se ustavijo pri pranju, staremu Mohorju zastane zajemač v rokah: To ni volk, to ni medved, to je opomin!

Bledi se pogledujejo pastirčki, blede gledajo ženske na grad: da bi vsaj moški bili doma, moški, ki so danes v gradu na tlaki. Ali naznanja tuljenje, da se bliža zopet morilka kuga, ko so se komaj malo oporavili in obdelali njive in načeli in napredli, da bodo pokrili nagoto otrok in da bo vsaj prosenega kruha in kaše?...

«Nehaj, Soliman!» vihti Lojzek palico. Pes pogleda žalostno in umolkne: Ljudje so res neumni... (Dalje prih.)

Deseti brat. (Pavel Golja.)

O mraku oglasi se
zvonček iz lin:
spasi se, spasi se,
vrni se, sin!

In sanja in sanja — —
Glej, odprto nebó,
vsa prostranstva brezdanja
klijó in cvetó.

Oglasi se, vtihne.
Noč pade na pot,
deseti brat vzdihne
in leže za plot.

Ljudje so kot bratje,
uboštva več ni,
še trnje, osatje
plodove rodi.

Deseti brat hodi
križem sveta,
povsod je nesrečen,
nikjer ni doma.

Ljubezen prepeva,
da se srca iskré,
da veselo odmeva
od vseh koncev zemljé — —

Kam naj se vrne
in spasi — česà?
Solzó si otrne,
zaplaka sred snà.

Že piše to zgodbo
prekрасno naš rod —
in srečen povsod bo,
doma bo povsod.

Mati pripoveduje pravljice. (M. Jezernikova.)

ončala sem ljubko pravljico. Najprej vse tiho, potem šele priznanje: «Tako lepo, da bi najrajši zaspala», kar pomenja največjo hvalo in naj izrazi: «Zazibala si me v sanje.» — Majhna kodrolaska pa mi je rekla: «Lepo, ampak moja mamica zna še lepše.» «Moja tudi,» so pritrjevale tovarišice.

Da, mati zna najlepše, najiskrenejše, najbolj domače pravljice in jih najboljše pripoveduje. Saj pozna le ona mlado dušico do dna, ve odmeriti kaj, koliko in kako in si prikraja pravljico za svojo deco.

Beseda iz materinih ust je zlata, neizbrisna in rodovitna. Res je, da večji otroci že mnogo berejo, da slišijo pravljice v šoli in drugod, toda kaj so mrtve tiskane besede in stavki iz tujih ust proti živemu viru iz ljubečega materinega srca. Ali ste že družile otroke o mraku po zimi za pečjo, poleti na klopi pred hišo, na vrtu, in jih skusile popeljati v bajne kraje pravljic in jim pričarati junaške viteze in njih slavne čine, nežne princese, dobrotljive vile, studenec z živo vodo, kraljico mišk, kronano žabico? Ali ste jim že obdale s pravljичnim čarom preprosto drevo, ki se sklanja čez plot, žuboreči studenec, skalo za vasjo? Le poskusite! Z odprtimi usti in drhtečim srcem vas bodo poslušali in gorje malčku, ki bi vas prekinil z nerodno besedo. Takoj ga posvare: «Pst, pst, ne moti!»

Nikoli ni mati razvijajočemu se otroku tako blizu kakor takrat, ko mu polaga zlate misli zrno za zrnem v sprejemljivo dušo, ko mu sadi žive pe-
stre rožice v spomin. — S pravljico si utrjate trajno vez od srca do srca. Pravlji-
ce, ki smo jih čuli v otroških letih, nam še done na uho. Še vedno
slišimo glas že davno pokopane babice, matere; še čutimo, kako smo se
naslanjali nanjo in požirali dragocene besede. Poznejši vtisi se zabrišejo,
vtisi iz otroških let ostanejo jasni. Kakor pripoveduje mati danes, prav tako
bo hčerka pripovedovala svoji deci. Materin glas, njene besede, način izra-
žanja bo živel, ko bo že davno počivala v objemu črne prsti. Materina go-
vorica se ne bo izgubila, ona je najgloblji vir materinskega jezika.

Da nudi pravljica otrokom največ zabave, o tem pričajo klici: «Še, še
in še!» — Kje je mati, katera bi ne hotela posvetiti tihe urice malčkom v
veselje, kateri so svetle oči in žareča ličeca največje plačilo?

Otroška fantazija deluje neprestano, zahteva vedno nove, vedno sveže
snovi. Kako hitro zaide na pot, ki navdaja ljubeče materino srce s tiho
skrbjo. Napolni mlade duše z lepimi predstavami, da si ne bodo iskale
kvarnih, ki jim trgajo občutljiva srca.

Ko mati pripoveduje, se uči. Spoznava, kaj je otroku največje veselje,
kaj ga žalosti. Razkriva se ji lepota, nežnost, moč, hrepenenje mlade duše.
Vidi, kje bo treba podpreti, kje bo treba opleti.

S pravljičami jim podaja nove pojme, jim odkriva svet, jim uri jezik,
jim bistri razum, vadi spomin, budi domišljijo. Kaj hitro ji bo malček
usmerjal potek pravljice z besedami: «Tako povej, da se bo na koncu lisica
ujela,» ali «Tako povej, da se bodo vrnili vsi medvedki.» Kmalu se bo
ojunačil otročiček in pripovedoval z izbranimi a vendar domaćimi besedami
pravljico, ki jo je tolikokrat slišal iz materinih ust. Ne prekinjaj ga, poslu-
šaj resno, pomagaj le tu in tam s kratko besedo, odobravaj, kaži veselje,
pohvali ga.

Koliko zlatih koristnih nauk bi hotela dati otroku na življensko pot.
A najboljši nauki iz najljubših ust so vedno le nauki, ki najdejo malo razu-
mevanja in odziva. Odeni jih v živo obleko pravljice in nehoče jih bodo
mali poslušalci sprejeli in suho seme bo poglalo bujno cvetje. Čim bolj si
skrila zlato zrno pravljice, tem več bo vspeha. Saj otroci kaj hitro razu-
mejo. Kako se jim zaiskrijo oči ob hrabrem činu, kako hitro se jim zableste
solze, ko jim pravljica pričara usmiljenje, kakšno veselje in občudovanje
jim sije z obraza, ko pripoveduješ o nesebični dobroti, o zmagi resnice in o
velikodušnosti, ki odpušča.

Pravljica nam izvrstno služi v boju proti prirojeni otroški krutosti, ki
ima sicer svoj izvor v čisti ljubezni do resnice in pravice, je pa le neusmi-
ljenost. Le vprašaj: «Kdo je to storil?» Takoj se iztegnejo prstki proti
malemu porednežu, ki se mu tovariši sicer prav nič ne zamerijo, ko ga lo-
žijo, saj bi jih on tudi. Ali, kdo vam hitreje zabrusi kruto resnico v obraz

nego otrok? Kdo je najstrožji kritik? Kdo trpinči živali? — Šele vzgoja in življenje jih uči, da je treba marsikaj usmiljeno zmolčati, da je prizanašanje lepše kakor maščevanje, da bodimo naravi varuhi a ne razdiralci. Primerne pravljice ti bodo nudile sto prilik, kjer se poveljuje usmiljenje, plemenita velikodušnost in viteško pokroviteljstvo.

Ne mislim pa, da mora vsaka pravljica vsebovati jedro morale. Zadočuje, da vzbuja veselje nad vrstečimi se dogodki, da razkriva otroku lepoto. Opozarja ga na lepoto v naravi, v navadnem življenju, v skromni okolici, v domači govorici, v muziki jezika. Kaže otrokom, da je več sreče v tihem uživanju preproste okolice kakor v največjem razkošju. Odrasli črpamo lepoto vedno in povsodi. Godba, ritmika, umetnost, narava, pesem, recitacija vse nam je čisti vir, ki nas dviguje nad realnost življenja. Odgrnimo še malčkom rahlo tančico, ki jih loči od umevanja. Kako hitro nas bodo umeli! Živahen potoček neprestanih vprašanj nam bo žuborel ob vsaki priliki in kmalu nas bodo prekašali v razkrivanju lepote. Čuli bomo približno tako: «Kaj ne, da angeli strižejo snežinke?» «Kaj ne, da rožice že spijo?»

S pravljico lahko pomiriš razburjenega otroka. S pravljico uspavaš preživahnega nagajivčka. Kar pripoveduj mu o lisici, kako spravlja mladice spat, kako zadremlejejo drug za drugim, kako jih poboža z mehkim repom. Pripoveduj mu o beli rački, ki je dala perje in puh za njegovo postelj. — Otrok se pomiri, posluša, zasanja in zaspi.

Prikrajaj pravljice po svoje. Upoštevaj starost, zanimanje otrok, ozi-raj se na krajevne razmere.

Prestavi dejanje na znan kraj, ki ga ne imenuješ, ampak opišeš tako značilno, da ga bodo takoj spoznali. N. pr. Visoka skala, pred njo tri breze, izpod skale studenček — tam se je pokazala gozdna vila revnemu pastirju. Kakšno veselje in zanimanje bo zavladalo. Otroci bodo le težko pričakali prihodnji izprehod, ki jih popelje na znameniti kraj. Opiši jim znano gozdno jaso, kjer menda plešejo vile. Poišči z njimi z mahom porasel kamen, kjer se je solnčila kraljica palčkov, ali pa drevo, za katerim se je skrival gozdni škrat, ali pa debeloglavo vrbo s štrlečimi šibami, ki je najbolj podobna povodnemu možu. Kje je vrh, ki ga solnce najdalje boža? Kje je vhod v jamo skrivnostnih pritlikavcev? Kje je hrast, kjer so si vitezi prisegli zvestobo? Kam podi veter vojsko oblakov? Neskončno zanimanje jim zbudiš za bližnjo okolico. Pazljivo jo bodo motrili in odkrili še marsikaj drugega. Vsak grmiček, vsak kamen, najmanjši vir jim postane pomemben. Polagoma se jim porajajo tudi misli o postanku pravljič in pripovedk.

Izbiraj pravljice po letnem času. V zgodnji pomladi, n. pr. jim pripoveduj o cvetkah, ki so tekmevale, katera bo prehitela druge. — Nestrpno bodo pričakovali prve cvetke, opazovali, kdaj se razcvitajo, jih bodo primerjali, šteli. — Pripoveduj n. pr. o Trnjulčici ob času šipkovega cveta, mogoče jih lahko popelješ k staremu gradiču ali hiši, ki je vsaj deloma

preprežena s trnjem in cvetjem. Zadostuje tudi, da se otroci ob šipkovem trnju prepričajo, da ne pozna šale. Jeseni pripoveduj živalsko pravljico. N. pr. kako so se živali poslavljale pred nastopom zime i. t. d.

Pravljice pritegujejo otroke, da posnemajo zgled. Pripoveduj, kako je cvetna vila nagradila skrbno deklico, ki je pobrala zavrženo korenino in jo skrbno gojila. Tako boš zbudila v otroku veselje do negovanja cvetic. Pripoveduj o deklici, ki je tako lepo pela, da je omamila celo hudobnega čarovnika in rešila stariše. Zanimanje za petje bo takoj naraslo.

Navajaj otroke, da sami ilustrirajo pravljice. Svinčnik in papir zado-
stujeta. Koliko vzpodbude za risanje. Dolgi zimski večeri, deževni dnevi jim bodo minili v hipu. Če je mati nekoliko spretna, pripoveduje včasih s svinč-
nikom v roki. Vse glavice ji gledajo radovedno čez rame in sledijo nastaja-
joči sliki. Vzpodbujaj otroke, n. pr.: «Nariši hišico, kjer je stanovala Rdeča
kapica, plot pred hišo, klopico, pot proti gozdu, hišo stare matere. Naslikaj
kapico, košarico z vinom in kruhom. — Nariši hišico, iz lecta, visoko smreko
za njo.» — Vse ti bo narisal na svoj preprost način in se bo divil lastnemu
delu. Občuduj, kaži veselje!

Otroci se igrajo s snegom. Vprašaj: «Ali ste že postavili sedem pritli-
kavcev, prijateljev Snegulčice?» Takoj jih bodo vpodobili. Pokaži jim,
kako naj zgradijo iz peska grad trdscrčne Skopulje. — Ali pa pozovi:
«Naredimo hišico iz drevesne skorje, da bo kraljica palčkov pod njo ve-
drila. Pa še posodice iz želodcvih skledic, stolčke, postelj iz mehkih cvetnih
listov, čolničke iz orehovih lupin i. t. d.

Odmeri pravljici precej prostora v igri. N. pr. «Igrajte se volka in
Rdečo kapico». Za to omaro je hiša stare mamice, v sosedni sobi je gozd.
Tod mimo prihaja Kapica, v temi preži volk itd. Tekanje in iskanje bo
mnogo bolj pomenljivo in veselo. Ali pa vzpodbujaj: «Pokažita, kako sta
plesala Janko in Metka!» Zapoj pesem, ki jo je pela Pepelka, ko je izbirala
kašo.» «Kako je pozdravil kraljevič?» Kako so korakali vojaki?» «Uboge
kozice danes še niso bile na paši!» Takoj se spremene leseni hlodki v
otroški fantaziji v kozice, ki jih potem mali pastirček pase po cele ure. Če
pa še vprašaš: «Ali je Belka pokorna?» «Zakaj zacstaja Vranka?» «Ali se
boji volka?» «Zakaj pa Liska ne mara trave?» itd., si otroku napolnila celo
dopoldne z zanimivimi mislimi.

Navajaj male poslušalce, da zaigrajo to ali ono lažjo pravljico. Naj si
besede vloge kar sproti izmišljujejo. Začudila se boš, koliko bistroumnosti,
tihega opazovanja, spomina in ljubke šegavosti se ti bo odkrilo. Mogoče si
že opazovala prirojeno dovtipnost, ki jo sijajno razvijajo, kadar si pri igri
izmišljujejo besede. Če je večji otrok med njimi, pokaži mu, kako naj napiše
kratke vloge, da z njimi olajša igro mlajšim. Nevsahljiv vir zabave za
otroke in vso okolico. Nadarjenega otroka vzpodbujaj, da si sam izmisli
povestico in jo napiše. Plačilo za trud ne bo izostalo.

Ogibaj se surovih pravljic, ki povečujejo zvijačo, krutost, ozkosrčno maščevalnost. Mnogo jih je, širijo se menda najhitreje in žal najdejo marsikje rodovitna tla. Odrasli menijo: «Saj je le pravljica, saj otroci vedo, da ni res, ne more jim škodovati!» Pa le škoduje. Zdi se mi za hip že dovolj škode, če se sicer nežne deklice glasno in pritrjevalno smejejo surovi krutosti v pravljici. Seveda pa ne mislim, da je treba zametovati krepke pravljice, ki slikajo boj in zmago, sovraštvo in gospodarstvo, zvijačo in krutost, ampak jim odmerijo pravo ceno. Take pravljice so celo potrebne, ker vzbujajo samozavest, veselje do junaštva, do boja in ponos zmage.

Še končno vprašanje: Ali je dobro, da natrpamo otroško domšiljijo s samo romantiko? Za obširno opisovanje razkošja bajnih princev in princes se tudi ne morem ogreti, pač pa za pravljice, ki odkrivajo otrokom v preprosti okolici vedno nov čar, ki jih učijo prisluškovati najmanjšemu pojavu v naravi, ki jim obogate življenje s finim razumevanjem lepote in jih dvignejo nad realizem sedanjosti.

Priznavam, da vsaka mati ne bo mogla uporabljati vseh navedenih misli, pač pa si bo izbrala to ali ono idejo, in ji dala življenje, otrokom in sebi v veselje in prid.

Ob zibeli. (Marijana Kokaljeva.)

Moje dete, Nikituška,
spi in sanja...

V zlatem vrtu
zlata hruška
se blešči.

V vrhu kanja
pa čepi.

Nikituška

se boji,

kanji govori:

«Kanja, kanja,

močna ptica,

oj čigava

je ta hruška?»

Kanja

je šegava

in veli:

«Če boš šel po njo,
tvoja hruška bo!»

«Kanja, kanja,
modra ptica,
hruška

je visoka
za otroka!»

«Lestev spleti

hitro si,

saj si uren, Nikituška!»

«Kanja, kanja,

ti mi spleti.

Ne poznam še trave čvrste,

drobne še imam jaz prste!»

«Nikituška, Nikituška,

tvoja že ne boče hruška!

Proti vrtu

gre kraljica,

skrij se, mali tat,

z njo gre hudi škrat!»

«Moja, moja boče hruška,

tam po trati

zlati

gre kraljica —

moja mati!»

Moje dete, Nikituška,
sladko, sladko sanja...

Nevarna igra. (Po Strindbergu. — F. B.)

Goethe je pisal l. 1809. v svojih »Wahlverwandschaften« o nekem, do skrajne meje občutljivem razmerju; bilo je vendar veliko odkritje; in akotudi je obdeloval predmet s skrajno tenkočutnostjo, bi mu bil vseeno kmalu uničil njegov dober glas.

Edvard in Karlota sta živela v srečnem zakonu. Kar prideta v hišo neki major in njegova prijateljica. Nastala je simpatija, križana med majorjem in Karloto, kakor med Edvardom in Otilijo (prijateljico). Toda razmerje med pari je bilo nedolžno, kakor se je dalo sklepati iz vzrokov, ki so verjetni; vsi so mislili, da so premagali nevarno strast.

V Edvardovem zakonu se je rodilo dete, o katerem ni bilo dvoma, da je zakonsko: bil je soprogov otrok.

Toda tu pride usodno: otrok je bil podoben majorju in tudi Otiliji.

Vzrok je Goethe nalahko nakazal: Stariši so nosili podobo drugega v svojem srcu, duševno zakonolomstvo je bilo izvršeno. Tu začenja žaloigra, ki ne spada sem.

Poznal sem žensko, ki je nekega moža nedolžno ljubila in mislila nanj. Poročila se je z drugim moškim in njun otrok je bil podoben prijatelju, ki ga je ljubila.

Ni tedaj, da bi se kdo s tako stvarjo igral; četudi v mislih narejeni grehi pred postavo niso kaznovani, imajo vendar posledice, ki so hujše kot vse kazni zakonov.

Večite čežnje.

Srbske književnosti, priznavam odkrito in me je sram, ne poznam preveč. Nekaj v izvirniku, nekaj v raznih prevodih prebranih knjig in površen pregled, kakršnega si človek ustvari iz antologij, tudi najboljših, to je skoraj vse, s čimer se lahko pohvalim. Vem pa, da je ta književnost silna in pestra, med jugoslovanskimi, zlasti po delih, ki so potekla posredno ali neposredno iz narodove duše, širom sveta najbolj znana. Vem, da ima srbski jezik kakor malo drugih, med njimi v prvi vrsti francoščina, to čudovito lastnost, da je v njem precej težko napisati knjigo lirike, ki bi bila v umetniškem pogledu absolutno slaba. To je lastnost vseh tistih maloštevilnih, že po svoji naravi ali dolgotrajnem slovstvenem življenju figuralno in muzikalno izdelanih jezikov. Takšen jezik je začela postajati n. pr. slovenščina šele po nastopu naše simbolistične moderne. Srbščini pa ležita živa oblika in blagolasje v naravi. Zato je težko ustvariti v njej delo, ki bi zaslužilo s te strani še posebnega priznanja.

Zbirka Savićeve spada nedvomno med takšna dela. Primerjam jo v tem z najlepšim, kar je spočel formalistično dovršeni tvorni čut najboljšega srbskega pesnika, Jovana Dučića. Pesmi, kakor je uvodna »Večita čežnja«, »Uspavanka«.

*) Jela Spiridonović - Savić: Večite čežnje. V založbi S. B. Cvijanovića v Beogradu, 1926.

«Magla», «Crveni karantil» in mnogo drugih, bi imenoval z najbolj točnim izrazom: v besede prekomponirana glasba. Ta občutek in to definicijo potrjujejo pogoste, kakor nekakšni vodilni motivi uporabljene ponavljalne figure, ponovitve ene in iste misli, z istimi besedami in njihovimi variacijami, v isti pesmi in preko vse knjige. «Božanske sonate», «srebrne strune ogromnih violin», «melodije z daljnih, zamamno-modrih poti» in številne, tem podobne muzikalne asociacije so drugo potrdilo. Na pravomerne stopice spominjajoči ritmi in sočne rime so tretje.

Kar bo to pesnico potem še posebej odlikovalo med ostalimi pesniki v srbski književnosti, je osnovni ton celotne zbirke. Nekaj nežnega, plemenitega, dobrega, globoko religioznega in mističnega, včasih nekoliko bolnega, toda brez pesimizma.

«Živeti ko srebrni galeb
u večno nemirnu letu
i znati da u ovom
prostoru,
vremenu,
svetu,
za nas nema zavičaja...»

Bolj nego živiljsko spoznanje bi se to imenovalo slutenje, nepokojno koprnenje po neznanem, čuvstvovanje. Če je to osnova ženske duše, potem je to knjiga, ki žensko dušo v njeni osnovi izpoveduje.

«...ja Čekanje i Čežnja...»

In zatekanje v vse irealno, v zabrisane in meglene pokrajine romantike ter srednjega veka. Ni brez pomena, da se pojavljajo na pre mnogih mestih običajne figure iz romantične in dekadentne poezije, kraljice iz legend, mistični hrami, čarobni Monsalvat, vitezi-romarji, potepuhi na cestah vseh cest, bele, tajinstvene roke in vrtovi cvetlic. In to je silno lepo in prepriča.

Kar je preko tega, kar se razgleduje po vsakdanjosti, pa ne prepriča več; ta duša se v razgaljeni, tragično pusti prozi življenja nekako ne znajde. V «Tragediji žene» sem pričakoval nekakšnega nepričakovanega razodetja o tej tragediji in sem bil razočaran. To je moja krivda, ker bi ne smel nikoli pozabiti, da v kakšno specialno žensko tragičnost, ki bi ne bila istočasno tudi tragedija moža in človeštva sploh, ne verujem. Dokazovanje z navajanjem zapuščenih in prevaranih deklet, nizkotnega naziranja o nezakonskem materinstvu, blodnic (posebno če jih spreobračajo skrivnostni glасovi iz onostranosti), se nanaša na poedine slučaje in se je obenem nekako preživelo. Kar je drugega v tem ciklu ženske tragedije, n. pr. «crveni krst materinstva», pa sploh ne smatram za tragedijo. Bog bodi hvaljen, da takšnih netragičnih tragedij v življenju sploh še nekaj imamo, drugače bi res ne bilo vredno živeti.

To so končno različna naziranja, ki jih ni treba opuščati, če smo o njih pravilnosti prepričani, in ki predvsem ne morejo vzeti knjigi niti trohice njene umetniške vrednosti. V kolikor je to knjiga transcendentalnega hrepenenja, lepote in dobrote, ji ostane vrednost nedotaknjena. Za vse drugo, za tisto končno besedo o resnici in življenju, za besedo o spoznanjih, pa je le priprava. In več že po naslovu ni hotela biti.

Zbirki je napisal Jovan Dučić kratek uvod, bolje priporočilo. Posebnega ni v njem nič, samo mi mladi bomo brali nekako začudeni njegove razlage o prednostih strogo pravilnih pesniških oblik in o škodljivem bistvu «prostih ritmov». Povedati je namreč treba, da je to, kar imenuje Dučić «proste ritme», n. pr. baš te v tej knjigi, vse kaj drugega. S tem seveda nisem rekel, da me motijo, nasprotno, tukaj se mi zdijo čisto umestni. Če povem, da sta oprema zbirke in tisk zelo prijetna, sem povedal menda vse, kar se da na kratko. Cene založništvo ni navedlo.

Karlo Kocjančič.

Kongres narodne ženske zveze SHS na Bledu. (Minka Govékarjeva.)

II. kongres Narodnega ženskega Saveza v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev se je vršil 25., 26. in 27. oktobra l. l. na gorenskem Bledu. Od Maribora pa tja do Bitolja je prispelo 124 jugosl. ženskih organizacij.

Že 24. oktobra je bil ves dan posvečen delu. Vršila se je plenarna seja uprave N. ž. S. Posamezni deli Saveza so podali kratka poročila o svojem delovanju. Dalje je odbor razpravljaval o delu posameznih jugoslovenskih komisij v Mednarodni ženski Zvezi.

Poseben sijaj je podajala kongresu prisotnost lady Ishbil markize Aberdeenove, mnogoletne predsednice Mednarodne ženske Zveze, bivše irske podkraljice. Ta najbolj znana, najpoštovanejša žena vsega sveta deluje z največje vnemo že okoli 40 let predvsem za blaginjo ženstva in mladine ter za blaginjo človeštva vobče. Naj so se vršili kongresi M. ž. Z. v Washingtonu, Londonu, Berlinu, Torontu v Kanadi, Rimu ali Chicagu, vedno se jih je udeleževala lady Aberdeenova. Ustanovila je veliko število zdravstvenih postaj, ki delujejo še danes, odlično je sodelovala pri pobijanju tuberkuloze; sestavila je in izdala v Ženevi znameniti Katekizem otroških pravic in dolžnosti pod naslovom «La charte de l'enfant», ki je preveden skoraj v vse svetovne jezike. V poslednjem času se je z vso gorečnostjo posvetila propagandi ideje Društva narodov in svetovnega miru ter propagandi Pomladka Rdečega Križa. Lady Aberdeenovo je spremljala na Bled in preko Zagreba, Beograda in Sofije do Bukarešte agilna, za vse se zanimajoča Holandka, ga. van Eeghen, glavna tajnica Mednarodne ženske Zveze, ki deluje od l. 1888, pod geslom «Stori svojemu bližnjemu to, kar želiš, da ti drugi store!» in ki šteje danes 35 milijonov članic v 54 državah iz vseh gelov sveta.

Kongres se je začel s slavnostno sejo na čast lady Aberdeenovi, ki je na prošnjo predsednice Nar. žen. Saveza, Leposave Petkovičeve, prevzela častno predsedstvo. Pristrčnim pozdravnim besedam je sledilo poročilo glavne tajnice N. ž. S., Milene Atanackovičeve. Referirala je zborovalkam o stremljenju in delovanju Srbkinj v preteklosti ter podala zgodovinski pregled, kako je prišlo l. 1906. do ustanovitve Srbskega ženskega Saveza. Omenjala je, da je vladalo med posameznimi plemeni že dolgo pred vojno duhovno edinstvo; odkar so padle politične meje, pa se zlivamo počasi v enotn tok. Opisala je naposled ustanovitev enotnega N. ž. S. ter podala kratek pregled njegovega dela. Nato so poročale o ženskem socialnem, kulturnem, obrambnem, humanitarnem in feminističnem delu do prevrata: za Hrvatsko dr. Zdenka Smrekarjeva, za Vojvodino Zorka Štefanovičeva, za Dalmacijo dr. Jelka Hrističeva in za Slovenijo Franja Tavčarjeva. Lady Aberdeenova se je zahvalila za poročila, ki so se zaradi visokega gočta vršila deloma v francoskem, angleškem ali nemškem jeziku.

Popoldne so se delegatke polnoštevilno zbrale k instruktivnemu predavanju Srbkinje Andje Ivaničeve: O razkošju in štednji. Razvila se je živa debata, ki so se je udeleževale: zdravnica dr. Neškovičeva, Vita Zupančičeva, Danica Bedekovičeva, Olga Peleš - Krničeva, Zlata Kovačevićeva, Milena Todorovičeva i. dr. Zborovalke so se enodušno izrekle proti šminkanju, ki ga je ženstvo povzelo — ne iz častitih krogov francoskih žen — nego s pariških bulvarov in iz nočnih lokalov. Napovedale so boj nemoralnim filmom in alkoholu ter naglašale, da mora pri pobijanju teh sodelovati tudi država.

Zvečer se je vršila na čast lady Aberdeenove in mis van Eeghonove čajanka s koncertom slovenskih umetnic: Pavle Lovšetove, Dane Kobler-Goljeve in Cirile Škerlj-Medvedove. Večer se je zaključil z narodnim plesom «Kolom».

Drugi dan kongresa se je začel z izčrpnim in temeljitim predavanjem Alojzije Štebijeve: «O poglobitvi ženskega dela v društvih.» Podalá je

stvarno sliko sedanjega ženskega dela v družtvih, zavrgla dosedanje humanitarno delovanje, ki pomaga samo posameznikom, ter pozivljala, naj se dvigne to delovanje na višino zavestnega, širokopoteznega socialnega dela, ker krivo je razumevanje humanitarnosti, če lečimo zlo, kjer se pojavlja, a ne iščemo točke njegovega izvora. Čakati ne smemo, da nam policija, dovede mlade pokvarjence, nego z združenimi močmi ustanavljati domove za dojenčke, dijakke, popoljševalnice, v industrijskih krajih zavetišča za osirotelo in zanemarjeno deco. Skrbeti treba, da se ne krši odredba glede prezgodnje zaposlenosti mladine. Spomniti se moramo tudi siromakov idijotov ter izkušati iz njih napravljati koristne člane človeške družbe. Skratka: opušča naj se dosedanje humanitarno delo, ki je kaplja v vodo, ter začnimo premišljeno pobijati v z ro ke bede, vir vsega zla. Privatna inicijativa, država in občine naj skupaj organizirajo pravo socialno delo. Da pa bo žena dorošla temu delu, mora biti predvsem sama odgojena; poznati mora vprašanja etike in morale, vprašanja prirodnega življenja, socialna vprašanja, zakonodajstvo in politiko. A ne strankansko, nego politiko v zvezi s principi etike in morale, kakor jo pojmuje kulturni človek. Predvsem pa je za uspešno socialno delo potrebno, da dobe žene aktivno in pasivno volilno pravico v občini in državi. — Predavanje g.čne Štebijeve je napravilo na poslušalke najgloblji vtisk. Dame, ki so posegle v debato, niso imele skoraj nič dodati.

Predavanje Srbkinje Milene Petrovičeve »Mir in Pomladek Rdečega Križa«, o njegovih namenih in plemenitih ciljih ter o delu Mednarodne lige za mir in svobodo je želo splošno priznanje.

Lady Aberdeen, kateri so bila predložena predavanja v francoskem prevodu, je govorila francoski o stremljenju Pomladka Rdečega Križa v Kanadi, Avstraliji in drugod. Njen govor je bil v pretežni večini posvečen mirovni misli. Njena izvajanja je v glavnih potezih podala v srbskem prevodu tajnica N. Ž. S., Milena Atanackovičeva.

Dopoldansko zborovanje je vodila podpredsednica N. Ž. S., Franja Tavčarjeva. Po obedu se je vršilo pristrčno slovo od lady Aberdeenove in mis van Eeghenove, ki sta preko Ljubljane in Zagreba odpotovali v Beograd.

Na popoldanskem zborovanju je tajnica Atanackovičeva podala izčrpno poročilo o delu N. Ž. Saveza, ki se je spočetka posvečal notranji organizaciji, prehajal nato v humanitarno in socialno delo, končno pa se je začel lotevati feminističnih problemov, ki se bavijo z njimi zlasti društva pod enotnim imenom »Ženski Pokret«. Teh društev je danes v državi SHS že 15. N. Ž. S. pa je tudi v ozkih delovnih stikih z Mednarodnim ženskim Savezom, z Malo žensko antanto ter z Mednarodno žensko alijanso. Poročevalka je s priznanjem omenjala med drugimi tudi »Splošno žensko društvo« v Ljubljani, njegovo razstavo in knjigo »Slovenska žena«. N. Ž. S. obsega danes 325 ženskih organizacij s preko 40.000 članicami.

Nato je blagajničarka, Olga Gavrilovičeva prečitala blagajniški izkaz, ki kaže lep prebitok. Kongres je obe poročili z vzklikom odobril.

Sledilo je pojasnilo Mile Simičeve o notranjem sporu med beograjskimi žen. organizacijami. V B. sta trčili druga ob drugo dve generaciji: generacija onih žen, ki izkoriščajo svojo visoko pozicijo v osebne namene, in generacija samostojnega ženskega dela. Najmanje 30 let truda, napora in dokazovanja sposobnosti je bilo treba, preden so žene dosegle ugledna mesta v javnosti. A prišla je žena visokega dostojanstvenika, ter je javno razžalila ženo duševno delavko s tem, da je ni priznala za zastopnico najvišje oblasti. Incident se je razvil v afero, na tožbo dostojanstvenikove žene ministru je bila intelektualka brez disciplinarne preiskave premeščena v drugi oddelek. Beograjski del uprave Saveza je rešil zadevo na ta način, da je po duhu pravil sklenil: žaljiteljica ne sme na javnih Savezovih skupščinah zastopati ni enega včlanjenega društva. Hotel je s tem enkrat za vselej ustvariti princip, da gre intelektualni narodni delavki prednost pred ambicijami soproge uglednega moža. Zagrebski in ljubljanski del uprave Saveza sta naknadno soglasno potrdila beograjski sklep. Po odlokih odborov —

Lady Ishbil markiza Aberdeen,
predsednica Mednarodne Ženske Zveze

Leposava Petkovičeva,
predsednica Nar. Ženskega Saveza

brez soglašanja društevnic — je potem iz Saveza izstopilo 10 ženskih organizacij. Pristopilo pa je tekom leta 17 novih. Izstopile pa niso zato, ker niso bile zadovoljne s Savezovim delovanjem, ki je — kakor kaže tudi to poročilo — vsestransko, nego edinole zaradi omenjenega spora. Na kongresu je vseh 241 delegatk soglasno odobrilo postopanje uprave Nar. Žen. Saveza glede zaščite javnih delavk in ji je izreklo najgloblje zaupanje. Dalje je kongres enodušno sklenil, da zahteva od ministrstva za socialno politiko, naj se referentka v tem ministrstvu, Milena Atanackovičeva, ki je bila po krivici premeščena v statistični oddelek, povrne takoj na prejšnje mesto.

Nato je gimn. ravnateljica iz Zagreba, ga. dr. Zdenka Smrekarijeva predavala o vzgoji in pouku na ženskih srednjih šolah. Povedala je mnogo dobrega in vsega uvaževanja vrednega; nekatere njene in dr. J. Peričeve zahteve pa so se zdele vsaj nekaterim zborovalkam predrakonične, nesocialne in nedemokratske. Po zelo živahni debati, ki so posegale vanjo mnoge profesorice in učiteljice, so bile naslednjega dne z večino glasov sprejete sledeče resolucije:

1. Mladostnim osebam do 18. leta se zabrani obisk kina ter organizirajo posebne predstave za mladino. Prestopki naj se najstrožje kaznujejo.

2. Za ženske srednje šole naj se uvede poseben disciplinarni red, a pri sestavi naj sodeluje članica N. Ž. S.

3. V svrhu pobijanja luksuza naj se uvede poseben pravilnik o oblačenju srednješolske ženske mladine; pri njegovi sestavi naj sodeluje zastopnica N. Ž. S.

4. Srednješolski mladini se zabrani, da bi prirejala veselice s plesi in bifejem; dovolijo se samo prireditve z višjim umetniškim programom.

5. Da se v dekletih goji zmisel in sposobnost za delo v gospodinjstvu, naj se pri dekliških šolah, posebno pri ženskih učiteljskih, vodijo vzorna gospodarstva, kjer naj se dekleta urijo v vseh gospodinskih poslih.

6. V mešanih šolah naj se povsod nastavi tudi ženska učna moč, ki se bavi z dekleti in jih nadzoruje.

7. V glavni Prosvetni svet (pri prosvetnem ministristvu) naj se imenuje kot stalen član zastopnica N. Ž. S.

8. Pospešuje naj se čim najbolj, da se na dekliških srednjih in drugih šolah nastavijo ženske kot učiteljice, ravnateljice in nadzornice.

Milena Atanackovičeva je tretji dan kongresa v imenu združenih Ženskih Pokretov, ki so imeli nedavno v Brodu posvetovanje glede načrta občinskega zakonika, predlagala sledeče izpremembe oz. izpopolnitve:

1.) V občinah naj v primeru potrebe dobivajo podporo tudi neobčinarji; zneski naj se naknadno izterjavajo od pristojnih občin. (Ta dolžnost v Sloveniji že obstoja, a v novem občinskem redu ni predvidena). — 2.) Sezonske delavke, ki pri delu obole, naj dobivajo podporo, četudi niso iz dotične občine. — 3.) Aktivno in pasivno volilno pravico imajo pod enakimi pogoji kakor moški tudi vsi ženski občinarji. — 4.) Vsi trije člani volilnih komisij morajo biti pismeni. — Staviti je za pogoj, da se vsakdo, ki je sprejet v občino, najkasneje v šestih letih nauči pisati in čitati. — 5.) Najostrejša borba alkoholu. Teden pred volitvami in teden po njih naj bodo gostilne zaprte. 6.) Socijalno delo naj smatra občina za svojo pravico in dolžnost. — 7.) Skrb za reveže naj se vrši v duhu zakona.

Te izpopolnitve je poslati vsem poslaniškim klubom v upoštevanje.

Nato so podale zborovalke predloge za delo bodočega leta.

Franja Tavčarjeva je priporočala ustanavljanje dekliških strokovnih šol, dalje praznovanje Materinskega dne. Ponovila je tudi predlog g.e št. Mičatkove iz Novoga Sada, ki je bil sprejet že na ljubljanskem ženskem kongresu l. 1922, naj bi se ustanovila Vseslovenska ženska zveza s Čehinjami na čelu.

Petkovičeva je predlagala, naj bi se določil po vsej Jugoslaviji manifestačni dan za mir vsako leto o Veliki noči.

Milica Dedier iz Beograda zahteva, da se v domovih za dojenčke in deco nastavljajo samo ženske voditeljice.

Vita Zupančičeva (Ljubljana) ugotavlja, da so žene prav na tem kongresu sijajno dokazale svoje parlamentarne in diplomatske sposobnosti; pokazale so dalje, kako nujno potrebno je, da se začno žene politično udejstvovati. Črta naj se iz pravil žen. organizacij označba »nepolitična«, ker vedno in vedno moramo povzdigovati svoj glas in zahtevati politične pravice.

Zlata Kovačević: Organizira naj se zaščita in vzgoja služkinj in delavk z ustanavljanjem zavetišč, posredovalnic in ljudskih delavnic.

Košanina in Al. Štebijeve: Osnuje naj se fond za zgradbo doma Nar. žen. Saveza v Beogradu. Sredstva naj zbirajo in prispevajo včlanjena društva. Za osrednjo pisarno prispevaj vsaka organizacija po 100 Din. izredne pomoči.

Vršila se je debata skoraj o vseh predlogih, ki jih je kongres vse osvojil.

Nato je predavala predsednica Krščanske zveze v Zagrebu, Danica Bedekovičeva »O pobijanju prostitucije«. Stvarno in prepričevalno, a v kričeh barvah je ter prešla potem na tozadevne razmere v Zagrebu. Prečitela je zborovalkam vse tiskovne, zdravniške svedočbe in knjižice, ki jih mora izpolniti, prečitati in podpisati vsaka ženska, preden se začne vdajati profesionalni prostituciji. Citirala je zagrebskega načelnika policije, zakaj daje prednost reglementirani prostituciji pred javnimi hišami. Lastniki javnih hiš so navadno tudi zvodniki in trgovci z dekleti, sprejemajo in zlorabljajo še mladotne devotke, slabo jih hranijo ter ne dopuščajo, da bi se vrnile na pravo pot. Zdravniška preiskava je površna itd. — Predavateljica je povdarjala, da žene seveda obsojamo obe napravi prostitucije. Ker se v Zagrebu strahotno širi nemorala, bi lahko sklepali, da

reglamentacija ni dobra. Tudi v zdravstvenem oziru pod nadzorstvom oblasti vršča se prostitucija niti od daleč ne dosega svojega namena, saj opravlja zdravniški pregled samo na prostitutkah, ne pa tudi na moških, ki jih posečajo. Končno naravnost zavaja moške v občevanje, ker so glede inficiranja bolj brezskrbni.

Težnja vseh kulturnih narodov je, da se uvede **abolucionizem**, ki sloni na principu, da je nemogoče vspešno pobijati prostitucijo potom policije in žandarmerije. Potom države, občin, privatne inicijative in odgoje naroda treba preprečevati, da ženske ne zapadejo v prostitucijo, a vzgajati tudi moško mladino v tem zmislu. Kot najuspešnejša sredstva za pobijanje prostitucije in spolnih bolezni je predavateljica navajala:

1) Borbo proti reglamentaciji prostitucije, ki dela državo sokrivo, da se žena ponižuje do prodajnega blaga.

2) Boj alkoholu do skrajne meje.

3) Blaznike zapiramo v blaznico. Bolnike v bolnice. Izločimo iz človeške družbe tudi vse degeneriranke in k prostituciji se nagibajoče ženske; spravimo jih v domove, dajmo jim dela, da jih napravimo neškodljive.

4) Trgovina s sužnjami naj se smatra kot zločin, a ne — kakor doslej — kot prekršitev.

5) Nezakonski oče mora skrbeti za svojega otroka, sicer naj se občutno kaznuje.

6) Nastopiti je najstrožje proti uvozu in razširjanju pornografskih knjig in slik ter vpeljati strogo cenzuriranje.

7) Osnujejo naj se povsod brezplačne ambulance za zdravljenje veneričnih bolezni.

8) Prostitucija naj se ne smatra za problem higijene, nego za sredstvo, ki širi spolne bolezni. Zato naj država, občine, privatna inicijativa in posamezniki ne skrbijo samo za narodno zdravje, nego tudi za narodovo moralo.

Upoštevanje je treba naposled vse okoliščine ter ne obsojati brez pomisleka in prestrogo žrtvati, ki so morda skoraj brez lastne krivde zapadle prostituciji.

Predavateljica je koncem svojega predavanja še naštevala celo vrsto svetovnih moških kapacitet, ki odločno obsojajo poligamijo in splošno razširjeno mišljenje, da mladenič ne bi mogel ostati čist do zakona. Kraft-Ebing n. pr. ugotavlja, da še nikdar nihče ni obolel zaradi spolne vzdržljivosti.

Zdravnica dr. Neškovičeva iz Beograda se je zahvaljevala predavateljici za izčrpno, temeljito in stvarno predavanje. Pozivala je, naj vse žene začno energično in neizprosno borbo proti gnusnim senzacionalnim vestem, ki se javno in z vidnim uživanjem znašajo na dolgo in široko v časopisih. Prosila je navzoče novinarke, naj blažljivo vplivajo na novinarstvo.

Ga. Al. Štebije va: Pri nas nimamo javnih hiš in ne reglementirane prostitucije, a imamo prostitutke. Ko je policija nedavno napravila racijo po Tivoliju, jih je zalotila vse polno. Dognala pa je, da so po veliki večini brezposelne delavke, služkinje ali celo reducirane uradnice. — Konstatirala je, da je največji krivec prostitucije kapitalistični državni red, ter zahtevala vsaj minimalno plačo za vsakoogar, ki vstopi v službo.

Tekom nadaljne debate so prišle na dan strašne stvari o nemorali v visoki družbi prestolice, o stališču države in policije ter drugih javnih oblasti nasproti prostituciji, o škodljivih posledicah varijetejev, barov, javnega senzacionalnega tiska itd. Govorile so Jela Levstikova iz Maribora, zastopnica Udruženja študentk iz Beograda in še več drugih. Sprejeti so bili vsi predlogi predavateljice ter sklep: Od pristojne oblasti je zahtevati, da se zakon o prostituciji ne sme sestaviti brez sodelovanja žen.

Zborovalke so se koncem kongresa še zedinile, da se vrši prihodnja skupščina v Subotici ali Dubrovniku.

Ves kongres na Bledu sta prevevali velika resnoba in hvalevredna ambicija. Kongres je bil po vsebini obravnavanih aktualnih točk raznovrsten in bogat, po duhu odličen. Kongresistke so dokazale svojo delazmožnost in zaslužujejo vse priznanje.

Gospodinjstvo kot poklic.

Priloga 8. številke lanskega letnika je prinesla pod znakom »M.« vsestransko logična, zanimiva in istinita izvajanja glede žalostnega položaja žene-gospodinje. Obe v članku omenjeni ženi, uradnikova soproga in žena trboveljskega rudarja, sta mi vzbudili globoko sočutje in občudovanje. Že samo ohraniti pri življenju tako številno rodbino, kakor sta omenjena primera, je pri nas pravo junaštvo.

Prva, uradniška žena, kateri bi moral mož za njeno 24-urno garanje dajati plačo, dobiva mesečno za vse gospodinjstvo in prehrano petih oseb le 1000 Din., dočim si mož obdrži zase celih 1000 Din. Kaj čuda, če je vsakega prvega v mesecu ženi najžalostnejši dan! Kaj naj stori sirota, da si olajša mučeništvo? Kdo naj moža pouči, da je kruto in brezsrčno njegovo početje? Ni li vreden tak mož — da bi ga žena še imela rada, kakor piše prijateljici, tega pa kar ne verjamem —, tak človek mnogo večje kazni nego zločinec, ki spravi z enim mahom ženo s sveta? Ubija jo počasi, zastruplja ji življenje telesno in duševno, da nima nobenega veselja niti nad svojimi otroki ne.

Kdo naj pomaga taki siromašni ženi do trohice njenih človeških pravic? Če mož pretepa svojo ženo, če ravna surovo z njo, tako da je vidno, se ona lahko zateče na sodišče; za ono počasno ubijanje, za nečloveško moževo početje pa ni nobene oblasti? Sodnik kaznuje moža, če je ženo nabil, da so vidni znaki; če si pa zase in za svoje razvade pridržijo polovico plače in daje le polovico ženi za vse rodbinske potrebščine, da teva sploh ne more misliti drugega, nego kako naj ohrani pri življenju svojo rodbino, za tako početje naj bi ne bilo nobene kazni? Razsodišče, neka višja oblast, naj bi bila, ki bi v takih kričečih slučajih razsojala, koliko si sme mož obdržati v razmerju s svojimi prejemki.

In ona nesrečnica iz Trbovelj. Kako more oblast odtrgovati na dokladih, ako ne padajo cene najnujnejšim potrebščinam? Kako morejo oblasti dovoliti, da se stanarina uradnikom in delavcem viša in viša, če se pa dobivajo za stanovanje naravnost smešni prispevki? Kako se morejo reducirati draginjske doklade, dokler se ne ublaži draginja vsaj živilom?

Evo vam, žene izmučene do smrti: tu zastavite ob volitvah svoje sile pri svojih očetih, možeh in sinovih, da bodo izvoljeni le taki možje, ki bodo imeli zmisel za pravilno uredbo gospodarskega življenja v državi.

*) Čitateljice so se lani jako zanimale za članke pod tem naslovom, zato bomo tudi letos objavljale dopise, ki se tičejo te strani gospodinjkega vprašanja. Morda bodo imeli medsebojni nasveti in pomisleki vendar nekaj uspeha, če ne za nas, pa za naše hčerke — bodoče gospodinjke.

Kar se tiče vzgoje naših fantov, se popolnoma strinjam z g. M., isto sem povedala približno tudi jaz v nekem svojem predavanju leta 1921. Opazovala sem in videla dovolj, kako imajo stariši za otroke dvojno mero. Že pri rojstvu vlada večje veselje, ako pride deček na svet. Nekatere matere same smatrajo za nelepo in nečastno, če primejo fantje za hišno delo. Ker sem zahtevala od svojih sinov vsakovrstne pomoči pri hišnem delu, so mi ti večkrat očitali, da je drugod drugače, da so drugod sestre bratom na uslugo. Če bomo matere vzgajale svoje sinove tako, da bodo videli v sestri, v ženi enakovrednega človeka, če jih ne bomo podpirale v veri, da so nekaki polbogovi, bodo boljši možje in rodbinski očetje, ki si ne bodo jemali za svoje razvade in zabave polovico svojih plač. Dokler in kjer ne pride do tega, naj bi, ponavljam, oblast, h kateri bi se žena zatekla, določila v razmerju s prejemki in rodbinskimi člani, koliko mora dati mož, da žena vzdrži svojo rodbino brez tolikih svojih dušnih in telesnih muk. *Maca.*

Zdi se mi, da sta poleg članka v lanski septemberski številki našega lista «Gospodinjstvo in njega ugled» od Salezije P. podali najjasnejšo sliko o vzroku sedanjih duhamornih razmer gđc. Marijana Kokaljeva v svojem članku «O ženi» v majevi številki in gđc. «M.» v odgovoru «Gospodinjstvo kot poklic» v modni prilogi za jesen 1926, ko je zlasti ta zadnja vendar dovolj jasno razložila, kako je vzeti besede ge. Frici, ko pravi, da je rešitev tega vprašanja v nas samih. K vsemu temu si dovoljujem še jaz sledeče pripomniti.

«Po toči zvoniti ne pomaga», pravi naš pregovor, in «mladiko je lahko upogniti, starega debela ne več,» — v teh dveh pregovorih je zapopaden ves in edini odgovor.

«Česar se Janezek ni naučil, tega tudi Janez znati ne more,» to je odgovor tistim ženam, ki imajo take «Janeze» za može; kar je zamujeno, je zamujeno, tega ne popravi nobena večnost, sem brala nekje.

Seveda, če bi bile me kake «dolarske princeze», a ne one iz operete, ampak — že veste, kakšne mislim — bi v vsakem kraju, kjer bi bilo to več ali manj potrebno, ustanovile in podpirale potrebne zavode, hiše, kar bi že bilo, in vzele dotične žene-mučenice v te zavode z otroki vred in jim tam dale življenje vredno življenja, pa bi te žene pomagale po svojih močeh pri delu, vzgoji, itd. Toda to v naših razmerah ni mogoče. A pomagati je treba, toda kako? To je zelo težko vprašanje, zlasti še, če se pomisli, kako velikanske so potrebe in kako slabe so naše moči v primeri z njimi. Po mojem mnenju je zaenkrat najboljši izhod v tem, da vsaka izmed nas po svojih močeh pomaga tam, kjer se ji zdi njena pomoč najbolj potrebna. Za primer povem samo to: Sem uradnica, moram doma voditi precejšnje gospodinjstvo, a po svojih močeh pomagam svoji sosedji, ubogi revji, ki v komaj 10 letih svojega zakona pričakuje te dneve že svoje sedmo dete — razmere

pa take, da se Bog usmili! Več ne povem, ker ni potrebno. Tej ženi dam od hrane, ki nam slučajno ostane; dam njenim otrokom ponošene stvari in jim jih sama prenašam, kar in kakor se mi zdi potrebno in primerno; njene otroke poučim, ko vidim njih napake in pogoške, primerno njih starosti in razumu; skratka — storim vse, kar je v mojih močeh, da ji pomagam v njenem obupnem položaju — ne da bi pri tem zanemarjala svoje dolžnosti.

To storim jaz po svojih močeh in zmožnostih. Ve druge storite pa po svojih močeh in zmožnostih! Gotovo je tudi v vašem kraju kaka žena potrebna take ali podobne pomoči. Na delo torej, kakor vsaka najbolje ve in zna in — zmore. Naj dokaže današnja žena, dekle, ali je zmožna odpovedati se kaki svoji ne ravno prepotrebni »potrebi« v korist takim revam-mučenicam! (Če se ne motim, bo ta akcija tudi može žen-mučenic spravila v sramoto in se bodo izpreobrnili ter po svoji sveti in prvi dolžnosti pomagali po svojih slednjih močeh svojim ženam-mučenicam na njih težki in odgovornosti polni poti v skrbi za bodoče človeštvo.)

Iz malega raste veliko: dokaz za to so naše današnje razmere. Vse, kar so se matere na današnjih odraslih močeh in ženah pregrešile na njih vzgoji, ko je bil čas za to — vse to se danes strašno maščuje in se bo še maščevalo nad nami; samo to je hudo in krivično, da trpe pri tem tudi nedolžni.

Kdo pa ustvarja razmere, če ne mi ljudje sami! Torej: če so ljudje bili slabo ali sploh nič vzgojeni in če tudi pozneje niso sami nastopili one trnjeve poti samovzgoje, so dali — samoobsebi umevno — svetu take razmere, kot jih imamo, ker današnje razmere so jasno ogledalo njih vzgoje. Ne smemo torej reči: Ne moremo biti drugačni, razmere so take — ampak treba je tem razmeram zaustaviti pot.

Sveta naloga in prva in največja skrb naših današnjih mater-mučenic pa je: dati svetu otroke, a le toliko po številu, da jih bodo lahko po svojih razmerah in po svojih najboljših močeh odgojile.

Marija.

Zgodi se včasih. (Radivoj Rehar.)

*Zgodi se včasih, da si ti pri meni
in vendar sam sem in si sama ti,
in da med mojim in tvojim srcem
nobene, prav nobene ni vezi.*

*Zgodi se včasih — o, in takrat veva,
da je med nama tisoč še pregrad
in tisoč tajn in da je še med srci
najbližjimi globok, globok prepad.*

NAŠA DECA

Olga Ličnova iz Trsta, štirje Marinčki Celjani, Savo Delakov iz Ljubljane.
Mali Amerikanez Boris Bruce, Nuška P. iz Trsta, Vida Košutova iz Trsta.

Naša Neva.

Da je navihana, jo vidite. O, pa še kako! Lepo poje in rada moli. Posebno ji je všeč „Češčena Marija“, ker konča tako lepo: zdaj in na našo smrkno uro. Amen.“ „Smrkno uro“ ji silno imponira in ji ne gre v glavo, da bi bila ta ura samo „smrtna“: ji ni dovolj krepko.

Svoje kokoške ima zelo rada. Nekoč jih gleda, kako pijo vodo, pa ji pravi mama: „Vidiš, Neva, kako so pridne pitke; ko pijejo, se ozirajo v nebo in hvalijo Bogca, da jim je dal vodo.“ — Neva pogleda mamo, pogleda pitke, se skloni k njim ter jim reče, bolj potihlo, da bi ne slišala mama: „Ne, ne pitke, ni od Bogca — je od pumpel!“

Pa ji ne smete zameriti, ker je še majhna in misli, da samo dež da Bogec, ker pada naravnost z neba.

Ali naj Vam povem še eno o naši Nevi?

Tedaj še ni znala dobro govoriti, čitala pa je zelo rada. Po naslovu je razločevala „Edinost“ in „Piccolo“. Če je videla koga s časopisom v roki, je zahtevala takoj tudi zase časopis. Tako je bilo tudi tistega dne. „Dinost, dinost“, je sitnarila in ni dala miru. Mama, naveličana, ji pravi: „Tiho, Neva, igraj se s punčko, „Edinost“ ni zate, ti si še majhna.“

Neva, užaljena, zgrbanči čelo, potegne bliskoma „Piccolo“ z mize na tla, stopi nanj, se prime z ročicami za mizo in se stegne, pa zakliče: „Lika Nena-a!“ (Velika Neva). Bila je prepričana, da je zelo velika, če ima „Piccolo“ pod nogami.

Se ne smejele? Ker je niste videli. Če bi jo videli in slišali, bi se smejali, kakor se je teta MILA.

IZVESTJA

PO ŽENSKEM SVETU.

Futurizem in ženske. Marinetti, znani futuristični umetnik in propovednik je bil minule mesece v Južni Ameriki, kjer je navduševal ljudi za novo umetnost. Imel je tudi predavanje, namenjeno argentinskim ženam. V svojem govoru je vsestransko obsodil pojmovanje in vedenje današnje žene, zlasti njeno slepo posnemanje Parižank, uporabo Cotyjevih kosmetičnih izdelkov in kratke lase. Pozival je ženo, naj se zopet zave svoje prirodne naloge, naj se dvigne preko vseh tujih vplivov in naj zopet vzbudi svetu oni vzvišeni ideal žene, ki se kaže v hrepenenju po materinstvu, v očarujoči zapeljivosti, v nežnosti in pravi ženskosti; naj zopet vrne svetu upanje in sanje, ki so kras človeškega življenja.

Italjanke v tekmi za lepoto. Amerikanski kinematografski agenti so prišli v Evropo, da bi poiskali najlepše osebe ženskega in moškega spola, katere bi angažirali za kinematografske filme. Agentura v Rimu je dobila 70.000 ponudb s fotografijami! Toda med temi ogromnimi tisoči, ki se sami smatrajo za lepe, jih je zastopstvo odbralo le sedemdeset, torej en promil. Povabljeni so bili v urad amerikske agenture, da so tam ugotovili tudi lepoto života in kretenj. In tu se je število izvoljenih skrčilo na šest. Prednost so imele brinetke in brineti; odkar so namreč po tabarinah v modi divji zamorski plesi, je padla cena blondinkam. Teh šest izvoljencev lepote pojde kmalu preko oceana. Razsodišče je ugotovilo, da v Italiji moški nadkriljujejo ženske po lepoti. Ženske imajo pač lepe obraze, ali drugače se jim da v marsičem oporekati.

Za uvedbo italijanske mode. Po prizadevanju poslanca Turatija se je ustanovil »Italijanski ženski konsorcij«, kateri si je nadel nalogo, da bo skrbel za uveljavljanje onih domačih izdelkov, ki zadevajo žensko obleko in opremo hite. Kraljica Jelena je prevzela častno pokroviteljstvo. V odboru so najodličnejše Italijanke. Poleg omenjenih točk imajo v programu tudi prizadevanje za uvedbo posebne italijanske mode, ki naj bi bila v moralnem pogledu neoporečna, v ekonomičnem naj bi pa vpoštevala le domače izdelke.

MATERINSTVO.

Od rojstva pohabljeni otroci. Ni ga peresa, ki bi moglo popisati žalost one matere, ki nosi pod srcem dete s sladkimi nadepolnimi sanjami, a se ji rodi pohabljen, nadložno, obremenjeno z nemilimi telesnimi napakami. Nekatera ga sprejme z usmiljenjem, še rajši ga ima kot druge, zdrave otroke. Toda ta

njena ljubezen je bolna, jo razjeda in ji uničuje življenjski mir. Dobe se pa tudi matere, ki občutijo neko tiho mržnjo do takega otroka; tudi one trpe, a pri tem trpi tudi otrok, ki v takem slučaju ni deležen one skrbnosti in dobrote, katero izkazuje mati zdravim bratom in sestram.

Med vsemi prirojenimi telesnimi napakami je pač najgostejša takozvana zajčja čeljust, preklana gorenja ustnica. Pojavila se je že v prvih tednih detetovega življenja v materinem telesu in sicer vsled tega, ker se nista mogla spojiti dotična dela obraza. Kaj je temu vzrok, je težko reči. Včasih je v rodu in trpi na tem več otrok v družini. Nekateri domnevajo, da je ta pojav kot nekak izraz propadajočega rodu, kar naj bi bile povzročile boleznii davnih prednikov; drugi pa pravijo, da ovira zrast ustnice le kak popolnoma zunanji, mehanski vzrok, n. pr. da dene mali zarodek prstek na ustnice, ali da pride vmes jajčna kožica in slično.

Preklana čeljust sega včasih celo do nosnic. Najtežji slučaj je pač tam, kjer sega razpoka do nosne votline in do neba. Obupana mati se malodušno uda usodi in zane-marija takega otroka, namesto da bi šla k zdravniku, ki lahko pomaga detetu z operacijo.

Prve take operacije so se posrečile nekemu zdravniku v Čikagu. Spojil je čeljust par sto otrokom, starih od 10 dni do treh mesecev. Operacija ni le mogoča, ampak je tudi brez nevarnosti ter je velike važnosti za govor in splošni zdravstveni razvoj otroka. Metoda čikaškega zdravnika se je razširila tudi v Evropo in danes zdrave to težko hibo že po vseh večjih mestih.

Operirati je treba že takoj dojenčka; preklana ustnica ga namreč ovira, da ne more sesati in ne segrevati zraka v ustih; zato obole taki otroci prav radi za želodčnim katarjem in pljučnim vnetjem. V drugem letu se pojavi še hujša posledica: otrok ne more jasno govoriti.

Govorjenje takega človeka je jako nerazločno, razumejo ga le njegovi domači. Vzrok je v tem, da ne more dotičnik ločiti ustne votline od nosne, kajti artikulirana, jasna izgovorjava nastane le, če more človek odpirati in zapirati zraku pet iz grla skozi nos in usta. Če pa stariši zamude pravočasno operacijo otroku, tedaj pač odraste kot pohabljenec, ki ne more govoriti in je zato tudi v tem pogledu socialno oškodovan za vse življenje.

Kako odpraviš otroka v šolo? Nikakor ga ne smeš nalíšati, s tem bi škodovala njemu samemu in drugim. Če vidi otrok, da je lepše oblečen in da ga drugi celo zavidajo,

postane samozavesten, bahav in domišljav. Drugi se čutijo ponižane, in sleherni materi se je gotovo že dogodilo, da ji je hčerka rekla: «Jaz ne bom hodila več v tej obleki, zakaj ima pa Mira tako lepo; kupi še meni tako!»

Šolska obleka naj ne bo presvetla, ker lahko dobi madež. Pa tudi ne pretemna, da ne veš, kdaj je umazana. Belih predpasnikov, ki so drugače najlepši, ne dajaj za šolo. Vsak dan ti bo prinesel otrok novo znamenje svoje pisalne spretnosti. Obleka naj ne bo taka, da se težko pere, ker jo moraš pogosto prati. Obleke ne peremo le radi čistote nego tudi iz higijeničnih razlogov.

Pri deklicah pazi tudi na lasa. Sedanja moda je gotovo pripravna, ker niso otroci več v taki nevarnosti, da dobe golazni, kakor smo bile nekeč. Vendar je pa pri tem drugi nedostatek: ostrizeni lasje namreč neprestano uhajajo na čelo. To ovira učenko pri pisanju in ji kvari oči. Nekatere deklice so dobile vsled tega že kar nervozen, stari-kav izraz, kajti neprestano popravljanje las in miganje z glavo se odraža tudi iz obraza. V tem pogledu so bile pač bolj pripravne nekdanje kite, ki so trdno in gladko držale lase, da niso silili na oči in usta. Če ima hčerka ostre lase, ki ji ne obstanejo, je pač najbolje, da jih prevežeš s trakom ali vsaj pripeš z zaponko. Glavniki niso pripravi, ker radi padajo. Pa tudi deklice se motijo in igrajo z njimi, ter se neprestano češejo, kar gotovo ni spodobno.

HIGIJENA.

Opekline. Ako se hudo opečeš, namaži si opekline z mazilom, ki si ga napravila iz satovja in navadnega laškega olja nad ognjem; ko se pohladi, je dobro za porabo.

Izvrstno je tudi pri opeklinah mazilo, napravljeno iz 1 beljaka, štepenega v sneg, kateremu primešamo žlico lanenega olja in žlico sveže smetane. To se dobro stepe, namaže na krpico ter dene na opekline. Seveda je tega mazila dovolj za dva ali trikrat, menjati ga je pa treba vsaj zjutraj in zvečer. Da mora biti rana zavezana in ne sme priti v dotiko z vodo ali z zrakov, je znano. Če se je rana zamazala, se mora le z mlačno, prekuhanano vodo izpirati, najboljša pa je z lizolovo vodo.

Rdeče roke. Ali imamo kak pripomoček, ki bi nam obelil naše, po naravi in vsled dela rdeče roke? Masiranje z glicerinom ali kolinsko vodo je kazalo le nepovoljen vseh.

Pa vendar si zamoremo dovoljno pomagati in sicer s higijeničnimi sredstvi.

Najprvo si zapomnimo, da je treba umivati roke le v jako vroči vodi, kolikor le moremo strpeti. Z mrzlo vodo si rdečih rok sploh ne smemo umivati.

Nositi moramo mesto usnjenih rajše volnene rokavice po zimi, poleti pa svilenе. Usnjene rokavice preveč stiskajo in kri zastaja.

Masaža s kafirnim špiritom tudi pomaga, ali kaj, ko ostane roki cel dan eni neprijetni duh po kafri, ki je neprijeten za nas same, — neznosen za druge. Dišale bi, kot bi imele na sebi starodavne, v zimski omari med kafro vložene obleke. Ali pomagaj pa.

Imamo tudi čisto priprosto mehanično — telovadno sredstvo: Roke dvignemo večkrat in jih držimo visoko par minut. Opazile bomo, kako so obelele roke po odtoku krvi.

Rosandra.

Roke, ki imajo duh po čebuli, si umijemo v gorki slani vodi.

Zoper kurja očesa in trdo kožo se nasvetuje vroča zmes kruhovih drobtin z jako močnim kisom. To se dene kot obkladek na kurja očesa.

Priprosta toaletna voda, s katero si osvežimo pa tudi ubelimo polt. Zmeša se 50 g benzoina in 250 g rožne vode. Rabimo jo čisto za lahko masažo, ali pa je kanemo nekaj kapljic v vodo, v kateri se umivamo.

Rosandra.

KUHINJA.

Krofi. Presej $\frac{1}{2}$ kg moke ter jo postavi na toplo. Razpusti dobro za $\frac{1}{4}$ litra mlačnega mleka, 3 dkg kvasa in primešaj žlico presejane moke. Posodico pokrij ter jo postavi na toplo, da vzide. Potem vlij v moko, kateri primešaš 10 dkg raztopljenega masla, 10 dkg sladkorne sipe, 4 jajca, žlico ruma in nastrgane limonove lupine. Pazi, da ni maslo prevroče, da se kvas ne skvari, ker bi ne bilo potem za nič. Vse skupaj vmešaj in dobro stepaj, da postane testo lepo gladko; potem naj vzhaja. Ko je testo začelo vzhajati, ga zvrni na ploč, katerega si dobro posula z moko. Paziti moraš, da ni ploč mrzel. Postavi ga zato pred uporabo na gorko mesto, seveda ne sme biti prevroče, ker se tudi ploč pokvari. Razvaljaj nato testo na lahko za mezinec debelo. Oblikuj ga s krofovimi obodcem. Pri tem namakaj vsakokrat obod v moko, da se testo ne prime oboda. Na polovico izrezanih krofov deni za nožev konico marmelade ter jih pokrij s praznimi krogi. Krofe pritisni okrog roba ter jih ponovno izreži z obodcem; s pritiskom se namreč razširijo in izgube prvotno obliko. Izobličene krofe položi na toplo, z moko posuto desko, pokrij jih s prtom ter postavi na gorko, da ponovno vzhajajo. Odrezke od testa nanovo dobro ugneti; razvaljaj in naredi nove krofe. To ponavljaš, dokler imaš še kaj testa.

Krofi naj polagoma vzhajajo. Ko so na zgornji strani vzhajani, jih obrni ter pusti, da vzhajajo še na drugi strani.

Med vzhajanjem si pripravi posodo z maslom ali mastjo, da se raztopi in dobro segreje. Najprimernejše, če se zmeša pol masti in pol masla. Samo maslo bi bilo čez mero drago, a samo v masti cvrti krofi niso tako okusni. Pri nas imajo navado, da mesto masti primešajo olje, ali pa cvro krofe samo na olju. Poslednje ni priporočljivo, ker imajo v tem slučaju krofi premočan duh in okus po olju, ki obvladuje vse drugo. Sicer pa si vsak uredi po lastnem okusu in po lastni zmognosti. Priporočljivo je, da je posoda, v kateri se cvro krofi, spodaj ožja in zgornj širša, ker se nekoliko prištedi na zabeli. V posodi (ponvi ali kozici) mora biti vsaj za dva prsta raztopljene zabele, da krofi na nji plavajo. Dotikati se ne smejo dna, ker se stlačijo in izgubijo obliko. Ko so vzhajani, jih polagaj na vročo zabelo, in sicer zgornjo stran krofa navzdol obrnjeno. Preveč krofov naenkrat ne smeš vložiti, zato je bolje, da ni posoda, v kateri cvreš, prevelika. Takoj, ko vložiš krofe, potresi posodo, da se krofi nekoliko zibljejo. Ko so na spodnji strani lepo rumeni, jih obrni z lopatico ter nepokrite dalje cvrti dotle, da so na obeh straneh lepo rumeni. Vzemij jih nato z luknjasto lopatico ven ter jih polagaj na rešeto, pogrnjeno s pivnikom, da se zabela odcedi iz njih. Nato jih položi na krožnik ter jih dobro posuj s sladkorno sipo in serviraj tople. Če hočeš imeti na krofih bel obroček, ne smeš rezati krofov s premalim obodcem; dalje pazi, da so dovolj vzhajani in da jih med cvrenjem ne obrneš prehitro.

Pripomniti treba, da je glavni pogoj, če hočeš imeti res lepe krofe, pravilno vzhajanje in da so vse stvari, ki se rabijo, lepo razgrete, da je prostor, kjer jih delaš, topel, ter da se vse kolikor mogoče hitro vrši. V tem slučaju napraviš krofe v dobri poldruhi uri. Pri navedeni količini ni treba pridati nobene tekočine več.

—a.—

Gresovi cmoki. Večkrat slišim tožbe te ali one gospodinje, kako da so muhasti gresovi cmoki; pravijo, da so vedno enako narejeni, a niso vedno enako mehki. Zato povem tu pravi recept in tista, ki se bo po njem ravnala, bo imela gotovo velike in rahle cmoke. Za 4 osebe je dovolj 1 jajce. Rumenjak se zmeša s žlico surovega ali kuhanega masla; to se meša toliko časa, da se vse enako zarumeni. Po zimi je dobro, da se krožnik malo segreje, a ne tako močno, da bi se maslo topilo. Beljak se stepi v sneg, kateri se strese v rumenjak, in se zopet zmeša vse skupaj; potem se stresa počasi gres in sicer toliko, da se vidijo črte, ki jih dela žlica, ko jo vrtilj v krožniku. Ko juha vre, devaj čisto majhne cmoke v lonec. Ker so rahli, pridejo takoj na vrh, potem vro počasi in toliko časa, da gredo na dno. Takrat so kuhani.

S to mero dobiš lepih 12 cmokov. A.

GOSPODINJSTVO.

Čajni madeži se odstranijo iz perila, ako operemo madeže v vroči vodi, v kateri smo raztopili nekaj boraksa.

Madeže od voska in sveč odpravimo navadno iz obleke in perila z likalnikom in pivnikom. Znan je še drugi, morda i bolji način. Madež od sveče se namoči z alkoholom in se pusti, da se dobro posuši. Alkohol zdrobi vosek, potem ga še malo zmanemo ter dobro izkrtajmo, pa je obleka snažna. — Važno je, da se mora alkohol popolno na posušiti.

Kako čistimo baržun. Umazani baržun se zdrgne s čisto v salmijaku namočeno cunjjo, ter se potem opere v trepentinu. — Ko je tako popolnoma čist, se priprne na platno, ki je napeto v okvirju, ter se na spodnji (narobni) strani pogrne z mokro ruto, pa se tako drži blizu ognja, da se suši. Izparivanje mokre rute bo provzročilo, da dlake baržuna ne poležejo in blago postane zopet kakor novo; ker je bilo napeto v okvirju, ga ni treba več likati.

Svež petrolejski madež odpraviš takoj iz vsakega papirja, ako ga držiš par sekund nad vročim štedilnikom, ne pa nad svetilko ali nad žerjavico.

O LEPEM VEDENJU

Starodavna pravila lepega vedenja so se v novjšem času modernemu življenju primerno prilagodila in nekoliko spremenila. Vendar so tradicije v njih še vedno tako neomajljive, da so nianse in detajli sprememb v zmislu današnjega družabnega življenja komaj vidni.

Vsekakor je dandanes medsebojno občevanje bolj odkritosrčno; vsaka beseda ima pravico obstanka v družbi, samo da je izgovorjena o pravem času in na pravem mestu.

Vsakega člana družbe prva pravica in dolžnost je: uvaževati osebnost bližnjega.

Bodi v občevanju dober in neprisiljen in nikdar ne boš napravil smešnega, nadutega ali nenaravnega vtiska.

Vadi se v lepem vedenju najprvo doma v družini, potem v občevanju s sorodniki in z lahkoto boš obvladoval v tuji družbi »bon ton».

Pozdravljanje.

Pozdrav je najstarejši in najprvotnejši znak vljudnosti. Pozdravljati je treba vsakega znanega in čestokrat tudi neznanega človeka. Pozdrav ne stane nič, ne utruja, dokazuje le dobro vzgojo dotičnega, ki pozdravlja. Ljudje, ki ne pozdravljajo, so neotesanci. Kako se pozdravlja, zavisí od okolnosti in osebe, ki jo pozdravljamo.

Pri pozdravljanju se prikloniš z glavo, ne koliko tudi s telesom. Med enakim spolom

in dobrimi znanci se poklon opušča, ker spominja vendar nekoliko na sužnost.

Spoštovanje, ki ga izkazujemo s pozdravom, pa ni nikdar poniževalno. Pozdrav lahko spremimo s prijaznim nasmehom, pa ne nasproti višjim osebam. Pozdravlja se diskretno, da se ne opozarjajo in izzivajo mimoidoči. Gospod se v pozdrav s klobukom odkrije do ramen, samo s prstom se dotakniti klobuka, je malomarnost ali oholost.

Če pozdravlja večjo skupino, mora biti tvoj pozdrav daljši. Pozdravlja se brez naglice, pa tudi brez obotavljanja. Gospod prime pri pozdravu trd klobuk s prsti za sprednji krajec, mehak klobuk pa se prime s celo roko za oglavje. Pozdravlja se vedno z desno roko.

Dama pri pozdravu skloni glavo. Kadar gospod pozdravlja damo v prostorih, se ji pokloni do njenih ram, če je torej dama manjša od gospoda, se ji mora ta pokloniti nižje.

Dobro vzgojen človek ne čaka na pozdrav. Dame se pozdravljajo od obeh strani hkrati.

Naprej se pozdravljajo starejše in predpostavljene osebe. Starejši gospod pozdravi naprej mlajšega gospoda samo takrat, če je ta v spremstvu dame.

Če gre starejša dama z gospodom, mlajši dami ni treba naprej pozdraviti.

Če osebo, ki si jo pozdravil, koj nato zopet srečaš, ti je ni treba pozdravljati vnovič.

S smotko v ustih gospod ne sme pozdravljati, niti se razgovarjati. Med razgovorom se smotka odloži.

Če gospod nagovori damo na prostem, obdrži klobuk v roki, nakar ga dama prosi, naj se zopet pokrije. Dečki morajo biti razkriti, kadar govorijo z odraslimi.

Kadar gremo z znano osebo, katero pozdravljajo nam tuje osebe, moramo tudi mi odzdravljati, ne da izprašujemo po dotičnih osebah.

Če sedimo v parku in nas pride kdo pozdravit, se moramo s prostora dvigniti.

Gospod se odkrije, če gre mimo pogreb ali procesija, naj je tudi druge vere; tudi se odkrije, kadar stopi v javni lokal, trgovino itd.

Kadar damo roko, dajmo celo roko, ne samo prste. Če v desnici kaj držimo, preložimo v levo, da desnico lahko damo v pozdrav. Če je pa to nemogoče, ponudimo levo, a se moramo obenem oprostiti. Razžaljivo je, ponujene roke ne prijeti ali se je le nehalno dotakniti.

Roko dolgo držati ali jo stiskati, ni lepo. V roko sežemo tudi tujim ljudem, ki smo jih prvč videli in so nam napravili dober vtisek.

Roko stisnemo in znak simpatije in naklonjenosti.

Nikdar ne ponudi gospod dami roke naprej. Dama pri sprejemu gostom vedno seže v roko. Starejše dame in tudi starčki ponudijo mlajšim damam roko naprej.

Izjemoma sme poročeni gospod prvi ponuditi roko mladi gospodični.

Gospodična seže v roko le dobro znanim mladim gospodom. Če slučajno ponudi gospod dami prvi roko, dama tega ne sme odkloniti ali prezreti.

Gospod poljubi dami roko le v zaprtih prostorih, ne na ulici.

Pod roko gre gospod z damo na levi strani, če pa spremlja damo zvečer ali na samotnih potih, gre gospod na desni, da ima desno roko prosto v slučaju silobrana. Tudi častnik gre ob desni strani dame, da je pri hoji s pripeto sabljo ne ovira. Kadar je častnik brez sablje, hodi na levi.

Na ulici in promenadi se ne hodi več roko v roki, razen v slučaju, kadar gospod pelje starejšo damo pri opasnih križiščih čez ulico.

Zehanje.

Zehanju je nehoče podvržen vsak človek. Zehanje se da premagati v družbi. Ker je zehanje znak dolgočasia, zato je za navzoče razžaljivo.

Če je vzrok zehanju utrujenost, nervoznost, slab želodec ali zehajoči sosed in smo primorani tudi mi zehati, storimo to prikrito, da ostanemo vljudni. Z robcem ali roko zakrijemo usta. Če nas je pa zehanje premagalo, se oprostimo.

Kihanje.

Če kdo v družbi kihne, se ne reče več: »Bož pomagaj!«, ker se s tem moti družba in se kihajoča oseba spravlja v zadrego. Kadar slučajno kihnemo, se obrnemo v stran in si z robcem ali roko prikrijemo usta. Kihne se kolikor mogoče brez hrupa. Zaradi kihanja se nam ni treba oprostati.

Tobak.

Kdor hoče v družbi pušiti, mora navzoče prositi za dovoljenje.

Gospod gospoda prosi na ta način, da mu ponudi dozo in ga vljudno vpraša: »Prosim, kadite?« Če nagovorjeni gospod odkloni, se ni vznemirjati, ampak sebi prižgati in pušiti.

Kadar gospod damo vpraša za dovoljenje, če sme pušiti, mu ta dovoli s »prosim« ali pa mu vljudno pove, da ne prenese tobaknega duha.

Pri bolnikih in starih se ne puši. Če gospod pri srečanju ali svidenju z damo preneha pušiti, ga dama pozove, da sme kaditi dalje.

Kot gost v hiši se ne prične s pušenjem prej, dokler domači ne ponudijo smotki ali ne pozovejo h kajenju.

Gospod ne sme kaditi, kadar gre z damo roko v roki.

V družini.

Stariši morajo biti s svojimi otroki vedno ljubeznjivi, v govorjenju vedno prijazni in vljudni, še celo takrat, kadar jih karajo, morajo biti v izrazih previdni in dostojni.

V nekaterih deželah se stariši z otroki vikajo. Ponekod samo otroci vikajo stariše, stariši pa otroke tikajo. Najpogosteje pa so družine, v katerih se stariši in otroci medsebojno tikajo. Otroci svoje sorodnike tudi lahko tikajo, če je to v dotični družini v navadi, drugače pa večinoma ne.

Svoje stariše otroci kličejo z imeni: oče, mati, očka, majka, ata, mama, papá, mamá ali pa tudi po imenu.

Kakor hočete, da vas otrok kliče, tako ga navadite takoj, ko prične govoriti, pozneje spreminjati imena je težko. Ogibajmo se okrajšav in priimkov, katerih se je pozneje težko iznebiti.

Otroci pozdravljajo zjutraj, ko vstanejo, svoje stariše z »dobro jutro«, zvečer, ko gredo k počitku, z »lahko noč«. To je v navadi v vseh boljših družinah. (Dalje prih.)

IZ NAŠE SKRINJE.

Makedonci. (Nadaljevanje.)

Vraže.

Uplav. (Strah). Makedonci verujejo, da nastanejo razne bolezni po velikem prestanem strahu: glavobol, mrzlica, vročica, razne črevesne bolezni, omedlevica itd. itd. Vse to označijo z eno besedo: uplav. Zdravi se pa tako-le: Bolnik, kateri trpi na uplavo, gre k ženi ali možu, ki je na glasu kot ljudski zdravnik. Ta vrže v ogenj tri konjske podkve ter čaka toliko časa, da zažare. Med tem napolni kotel z vodo, katero je nastregel pod kapom, ter ga prinese k ognjišču. Nad vodo izmoli nekoliko čudnih in nerazumljivih molitvic in napravi nekoliko križev nad njo. S kleščami poteguje iz ognja podkve, eno po eno, približa vsako bolnikovi glavi, prsim, rokam in nogam. Med tem časom se bolnik neprestano križa, zdravnik pa moli svoje molitve. Tako z vsemi tremi. Ko je to končano, se bolnik umije z vodo iz kotla in se okrene s hrbtom proti vratom. Sedaj izganja zdravnik bolezen: »da greš v skalnato planino, kjer se ne čuje ne petelin ne kokoš, kjer ni žive duše, in da se nikdar več ne vrneš. Daj, Bog, ljubo zdravje.« Bolnik stoji nato na hišnem pragu z obrazom obrnjen v hišo. Zdravnik vzame kotel, obrne se ravno tako s hrbtom ven ter z levo roko zlije preko glave kotel vode. S tem je obred končan. Ako je slučajno pred hišnimi vrati pes ali mačka, zlije vodo tudi na žival. Prav gotovo bo bolnik ozdravel, ker pregnano bolezen pes

ali mačka odnese. Bolnik se ne sme nikamor ozirati za vodo, ker bi to bilo nevarno, da se bolezen zopet povrne. Ako to zdravljenje prvič ne pomaga, se ponovi drugič in tretjič; seveda je to združeno z dobrim bakišem za zdravnika (bakiš — turška beseda in znači napitnino.) Ravno tako se zdravi Erysipeles ali, kakor jo tukaj imenujejo, crvenica, samo z razliko, da namažejo bolniku še lice z ogljem v podobni križi.

Delak (ali otečena sluznica, tumor, Lien) nastopi po dolgotrajni in težki malariji. Bolnik gre z ljudskim zdravnikom na ledino. Zdravnik se oboroži z velikim nožem, postavi predse bolnika ter mu položi desno nogo tako, da stoji z njo samo s prsti na zemlji. Pri tej priliki izmoli nekoliko molitev in zareže okoli noge obris globoko v zemljo. Ko je to gotovo, se zdravnik hitro dvigne in zamahne z nožem proti bolniku. Ta se seveda ustraši in odskoči. Mora se ustrašiti, ker je to del zdravljenja. Na zemlji se pozna obris noge, kamor sedaj stopi zdravnik, in dela po telesu z nožem nekake zamahe, kot bi nekaj rezal iz levih reber. Bolnik se križa, pa tudi zdravnik ga pri vsakem gibu opominja na to. Ko je delak trikrat odsekan, obrne bolnika z licem proti začrtani nogi in poráže z nožem dotično travo ter jo obrne tako, da so korenine zgoraj, a bilke spodaj. Bolniku pa svečano reče: »Sega go vide, sega go ne vide (sedaj sem ga videl, sedaj ga ne vidiš). To znači: do sedaj si ga imel, odslej ga nimaš več. U imja oca, sina in svjatega duha, amin. Bog daj zdravje« itd. Bolnik mora zapustiti mesto takoj in se ne sme ozirati. Zdravnik pa opere nož v bližnji mlaki zato, da se vse, kar je ostalo na njem od malarije, vrne v vodo.

Zdravljenje se vrši na ledini zato, ker ljudje verujejo, da pride malarija iz močvirnatih ledin; odkoder je prišla, tja naj se tudi vrne. V okolici Ohrida, a še posebno okoli Struge, je velik kos zemljišča pod vodo. V tem močvirju je zalega malaričnih komarjev. Vsa struška okolica je prepolna malarije.

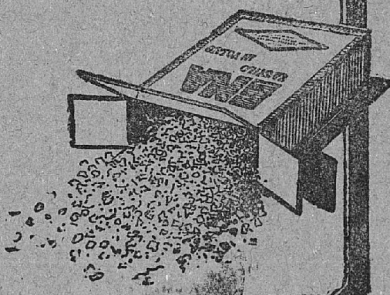
Zlatica se seka. Na glavi bolnika se prereže koža z britvijo v obliki križa, tako da priteče nekoliko krvi. Glavo drgnejo in stiskajo ter molijo pri tem razne molitve. Potem namažejo rano s stolčnim česnom in čebulo, pomešano z nepoznanim rastlinskim sokom. Koža mora popiti nekoliko tega močnega soka, da bolnik večkrat tuli od bolečin. Ko se končajo molitve, očistijo rano in jo zavežejo. Pravijo, da to gotovo pomaga, samo če bolnik popolnoma veruje. (Dalje prih.)

Mara Husova.

Samo z **ENA**

perite volnene
čepice,
hlačke,
nogavice
in dokolenke
vaših otrok!

ZDRAVNIK

DR HRIBERNIK IVAN

sprejema odslej

v Via Valdirivo šte. 33

(nasproti kavarne „Roma“) od 2½ do 3½ popoldne.

L.O.90

L.O.90

IDEALNO **SANIN** ČISTILNO SREDSTVO ZA OTROKE
IN SREDSTVO PROTI GLISTAM

LEKARNA
CASTELLANOVICH
LASTNIK F. BOLAFFIO

TRST
VIA DEI GIULIANI 42

Dr. Fran Ambrožič

zdravnik

se je stalno naselil Št. Petru
na Krasu

Odinira v Kanalcovi hiši vsak dan od 9—12
in od 13—15.

UNDERWOOD PORTABLE

Neobhodno potreben v vsaki hiši. Najboljši spremljevalec na potovanju, zelo praktičen v vlakih in na parniku. Opremljen s tipkami za slovensko pisavo. Tehla četrtino in stane polovico navadnega pisalnega stroja, medtem ko izvršuje isto delo. — Zahtevajte ponudbo s ceniki. Plačline olajšave.

C. A. MOHOVICH, Trst
VIA MAZZINI 17

Velika zaloga vina, žganja in likerjev

Jakob Perhauc

ustanovljena leta 1878

Trst, via Xidias 6, Telef. 2-36

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški bejmevec, in kranjski slivovec. — Lastni izdelki: žumeča vina, šampanjec, žumeči istrski refošci, Lacrima Cristi in druga. — Specialiteta: Jajčki konjski in Crema marsala ter raznovrstni likerji.

ŠIRITE „ŽENSKI SVET“!